

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра фінансів та банківської справи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту денної освіти

 Аліна ТКАЧЕНКО

«27» листопада 2023 р.

ПРОГРАМА

атестаційного екзамену для здобувачів вищої освіти

ступеня вищої освіти **бакалавр**

галузь знань **072 Управління і адміністрування**

спеціальність **Фінанси, банківська справа та страхування**

освітня програма **«Фінанси, банківська справа та страхування»**

СХВАЛЕНО

Вченою радою Навчально-
наукового інституту денної освіти
протокол № 2 від 27.12 2023 р.

Полтава 2023

Передмова

Програму атестаційного екзамену розробили:

1. Завідувач кафедри фінансів та банківської справи, к.е.н., доцент	Яріш Олена Валентинівна
2. Професор кафедри фінансів та банківської справи, д.е.н., професор	Гудзь Тетяна Павлівна
3. Доцент кафедри фінансів та банківської справи, к.е.н., доцент	Гасій Олена Володимирівна
4. Доцент кафедри фінансів та банківської справи, к.е.н., доцент	Прасолова Світлана Павлівна
5. Доцент кафедри фінансів та банківської справи, к.е.н., доцент	Сидоренко-Мельник Ганна Миколаївна
6. Доцент кафедри фінансів та банківської справи, к.е.н., доцент	Соколова Альона Миколаївна

Програму атестаційного екзамену обговорено та схвалено на засіданні кафедри фінансів та банківської справи
протокол № 5 від 14 грудня 2023 року

Завідувач кафедри Олена ЯРІШ

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування»

 Олена ЯРІШ

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Вимоги до атестації здобувачів вищої освіти	8
2. Зміст навчального матеріалу освітніх компонент, які виносяться на атестацію	10
3. Порядок і критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти	48
4. Перелік нормативних документів на яких базується програма атестаційного екзамену	50
5. Додатки	51

ВСТУП

Атестація здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування» здійснюється відповідно до вимог стандарту вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузі знань 07 Управління та адміністрування для першого рівня вищої освіти та освітньої програми «Фінанси, банківська справа та страхування» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузі знань 07 Управління та адміністрування і проводиться у формі атестаційного екзамену.

Метою атестаційного екзамену здобувачів вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування є оцінювання програмних результатів навчання та рівня сформованості загальних і спеціальних (фахових) компетентностей, визначених Стандартом та освітньою програмою:

Загальні компетентності

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК03. Здатність планувати та управляти часом.
- ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК10. Здатність працювати у команді.
- ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК12. Здатність працювати автономно.
- ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлюючи цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

- СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні

економічні явища.

СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінансисуб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансовий ринок, банківська система та страхування).

СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність, інтерпретувати та використовувати фінансову та пов'язану з нею інформацію.

СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати професійні рішення в сфері фінансів, банківської справи та страхування і брати відповідальність за них.

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК12. Здатність визначати особливості механізму функціонування системи публічних фінансів на регіональному рівні.

СК13. Здатність готувати аналітичне обґрунтування проектів у фінансовій діяльності підприємств, банків та страхових компаній.

СК14. Здатність застосовувати цифрові технології у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК15. Здатність застосовувати знання для формування механізму фінансового забезпечення реалізації неприбуткових проектів, а також ведення пошуку і збору фінансових ресурсів на проведення наукових досліджень.

Програмні результати навчання

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем

ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових

систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

ПР06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.

ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.

ПР09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.

ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.

ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПР15. Спілкуватись в усній та письмовій формі іноземною мовою у професійній діяльності.

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.

ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави

ПР22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПР23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати

різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

ПР24. Володіти цифровими технологіями у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР25. Виконувати професійні функції у сфері організації та функціонування публічних фінансів на регіональному рівні.

ПР26. Володіти сучасним методичним інструментарієм аналітичного обґрунтування проектів у фінансовій діяльності підприємств, банків, страхових та інвестиційних компаній.

ПР27. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи мобілізації фінансових та інших ресурсів з різноманітних джерел для реалізації соціально значущих проектів.

1. Вимоги до атестації здобувачів вищої освіти

Атестація осіб, які здобувають ступінь бакалавра у формі атестаційного екзамену здійснюється екзаменаційною комісією.

Атестаційний екзамен студентів спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» освітнього рівня бакалавр проводиться за екзаменаційними білетами, які містять завдання із комплексу навчальних дисциплін професійного спрямування, що виносяться на атестацію: Основи фінансів, Гроші та грошово-кредитна політика, Фінансова статистика, Фінанси домогосподарств, Податки і соціальне забезпечення, Банківська справа, Страхування, Корпоративні фінанси, Фінансова аналітика бізнесу, Фінансовий ринок та фінансові інститути, Цифрові фінанси, Фандрейзинг.

За структурою екзаменаційний білет складається з двох частин: теоретичної та практичної. Типову структуру екзаменаційного білета атестаційного екзамену наведено у Додатку А.

Під час атестаційного екзамену зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування» дозволяється користуватися законодавчими актами України, нормативними документами міністерств та відомств України, матеріалами звітності суб'єктів господарювання.

Проведення атестації здобувачів вищої освіти та затвердження складу екзаменаційних комісій здійснюється відповідно до наказу ректора Університету.

До атестації допускаються здобувачі вищої освіти, які повністю виконали освітню програму на відповідному рівні вищої освіти та умови договору про навчання з Університетом.

На підставі рішення екзаменаційної комісії Університет присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму «Фінанси, банківська справа та страхування» за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування ступінь бакалавра та присвоює кваліфікацію «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування». Здобувачу видається документ про вищу освіту за освітньою програмою.

За відсутності здобувача вищої освіти на атестаційному екзамені він вважається таким, що не пройшов атестацію.

Здобувачу вищої освіти, чия відсутність на атестаційному екзамені була зумовлена поважною причиною і підтверджена відповідними документами дозволяється скласти атестаційний екзамен в інший день, у термін роботи Екзаменаційної комісії.

Якщо відповідь здобувача вищої освіти на атестаційному екзамені не відповідає вимогам, комісія ухвалює рішення про те, що здобувач вищої освіти не пройшов атестацію, й у протоколі засідання екзаменаційної комісії йому проставляють оцінку «незадовільно».

Здобувач вищої освіти, який не склав атестаційний екзамен в терміни, визначені графіком освітнього процесу, відраховується як такий, що повністю виконав вимоги навчального плану та графіка освітнього процесу, але не пройшов

атестації та отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання. Така особа має право на повторне проходження атестації в наступний термін роботи Екзаменаційної комісії за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування, але не пізніше трьох років після відрахування студента з Університету.

Повторне складання (перескладання) атестаційного екзамену зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування з метою підвищення оцінки не дозволяється. Повторна атестація здійснюється в повному обсязі відповідно до програми атестаційного екзамену студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування».

2. Зміст навчального матеріалу освітніх компонент, які виносяться на атестацію

Основи фінансів

Походження та розвиток фінансів. Сутність фінансів та фінансової системи. Роль фінансів у сучасному світі. Підходи до визначення сутності фінансів: як об'єктивної економічної категорії, їх зміст та форма. Специфічні ознаки та функції фінансів. Особливості фінансів як грошової, розподільної та ресурсотворюючої категорії. Поняття і характеристика фінансових ресурсів. Сутність фінансової системи за внутрішньою (змістовою) структурою й організаційною будовою.

Роль держави у фінансовій сфері. Сутність і склад публічних доходів і видатків. Бюджетна система як складова публічних фінансів та принципи її побудови. Поняття бюджетного процесу. Фінансова політика держави, її сутність та складові. Типи і види фінансової політики держави. Бюджетний процес та програмно-цільовий метод у бюджетному процесі.

Податки як основний інструмент перерозподілу доходів. Сутність податків, їх функції та основні елементи системи оподаткування. Принципи оподаткування. Класифікація податків, характеристика їх видів. Особливості класифікації податків за формою оподаткування, за економічним змістом об'єкта оподаткування залежно від рівня державних структур, які встановлюють податки. Основні види податків у сучасному світі

Податкова система та податкова політика держави. Особливості оцінки ефективності податкової політики за критеріями: фіскальної достатності; економічної ефективності; соціальної справедливості; стабільності та гнучкості.

Сутність бюджету як економічної категорії. Бюджетний дефіцит, його причини та наслідки. Державний борг та його вплив на економіку. Капітальний і поточний, внутрішній і зовнішній державний борг. Поняття державного боргу. Джерела погашення державного боргу. Методи управління державним боргом. Кількісний аспект оцінки боргової безпеки країни та проблеми її управління в Україні.

Інформаційні джерела

Основні джерела

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР зі змінами та доповненнями: станом на 01.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

2. Бюджетний Кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI зі змінами та доповненнями: станом на 29.08.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>. (дата звернення: 14.12.2023)..

3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV зі змінами та доповненнями: станом на 13.12.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. (дата звернення: 14.12.2023)..

4. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями: станом на 28.07.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

5. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII зі змінами та доповненнями: станом на 30.08.2023р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

6. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV зі змінами та доповненнями: станом на 13.07.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III зі змінами та доповненнями: станом на 13.12.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>. (дата звернення: 14.12.2023)..

8. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV зі змінами та доповненнями: станом на 29.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

9. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР зі змінами та доповненнями: станом на 30.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 14.12.2023)..

10. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР зі змінами та доповненнями: станом на 11.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

11. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 р. № 2664-III зі змінами та доповненнями: станом на 27.07.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

12. Про Державний бюджет України на (поточний) рік: Закон України. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 14.12.2023).

13. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006р. № 3480-IV зі змінами та доповненнями: станом на 13.07.2023р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>. (дата звернення: 14.12.2023).

14. Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIU зі змінами та доповненнями: станом на 10.06.2023 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14>. (дата звернення: 14.12.2023).

15. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII зі змінами та доповненнями: станом на 24.02.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

16. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: затв. наказом Міністерства економіки України від 19 січ. 2006 р. №14 зі змінами та доповненнями у редакції від 26.10.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

17. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс]: затв. наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

18. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.09.2019р. №79-IX зі змінами та доповненнями: станом на 28.04.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

19. Про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 02.01.2019 № 1 зі змінами та доповненнями: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19>. (дата звернення: 14.12.2023).

20. Гасій О.В., Прасолова С.П. Основи фінансів: дистанційний курс. Полтава: ПУЕТ, 2023. URL:<http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=3742>.

21. Фінанси: підручн. / О.Я. Стойко, Д.І. Дема; за ред. О.Я. Стойка. – К.: Алерта, 2017. 406 с.

22. Фінанси: навч. посібник в 2-х частинах / [Баранова В. Г., Хомутенко В. П. та ін.] за заг. ред. Баранової В. Г. Одеса: Атлант, 2015. – ч.1. - 344с.

23. Фінанси: Навчальний посібник в 2-х частинах/ [Баранова В.Г., Волохова І.С., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. Баранової В.Г. – Одеса: Атлант, 2015. ч.2. – 309 с.

24. Фінанси: навч. посібник / І.С. Волохова, Н.А. Ширкіна, О.Г. Волкова. - Харків: ТОВ «Пром-Арт, 2018. 263 с.

Додаткові джерела

25. Борисова І. С., Краснікова О.М. Фінанси: Навчально-методичний посібник. Полтава: Полтавська державна аграрна академія, 2020. 254 с.

26. Варналий З. С., Бугай Т. В., Онищенко С. В. Бюджетний процес в Україні : стан та проблеми інституційного забезпечення: [монографія]. Полтава : ПолтНТУ, 2014. 271 с.

27. Воробйов Ю.М., Ворошило В.В. Фінанси домашніх господарств у фінансовій системі держави: монографія. Сімферополь: ВД «Аріал», 2013. 232 с.

28. Грушко В. І., Наконечна О. С., Чумаченко О. Г. Національні фінанси: підручник. Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. 660 с.

29. Замкова Н. Л., Гнидюк І.В., Романовська Ю.А. Державні фінанси: навч. посібник. Вінниця: Вид.-ред. від. ВТЕІ КНТЕУ, 2015. 463 с.

30. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І. С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с. Фінанси: підручник / за ред. С. І. Юрія, В.М. Федосова. 2-е вид., перероб. і доп. Київ: Знання, 2012. 687 с.

31. Прасолова С.П. Вплив процентної політики Національного банку на стан грошово-кредитної безпеки України та її економічне зростання. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. – 2018. №1(86). С. 115 – 122.

32. Прасолова С. П., Карцева В.В. Інститути міжнародного страхового ринку: навчальний посібник+навчальний тренінг. Київ: «SBA-Print», 2020. 568 с.

33. Prasolova Svitlana, Yarish Olena. Comparative assessment of the basic factors of financial and economic restoration of global competitiveness of Ukraine in the post-war period (Порівняльна оцінка базових факторів фінансово-економічного відновлення глобальної конкурентоспроможності України у повоєнний період) // Economy and Market Communication Review. - God./Vol. XIII - Br./No. I - Jun/June 2023. P. 164 – 180. URL: <https://emc-review.com/sites/default/files/EMC-XIII-broj-1.pdf>

34. Фінанси інституційних секторів економіки України : монографія I [Т. І. Єфименко та ін.]; за ред. Т. І. Єфименко, М. М. Єрмошенка. Київ : ДННУ «Анад. Фінанс. Упр.», 2014. 582 с.

35. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / Т. С. Смовженко, А. Я. Кузнецова, О. Д. Вовчак та інші Київ, ДВНЗ «Університет банківської справи» 2019. 272 с.

36. Фінансовий ринок: Навч. посібник за заг. ред. Арутюнян С.С. / С.В. Арутюнян, Л.В. Добриніна та інші. Київ: Гуляєва В.М., 2018. 484с.

37. Фінансова система та її роль у забезпеченні розвитку економіки України : монографія / [В.В. Карцева, О.В. Тимошенко, С.П. Прасолова та інші] ; за заг. ред. В. В. Карцевої. Полтава : ПУЕТ, 2019. 254 с.

38. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 576 с.

Гроші та грошово-кредитна політика

Сутність, форми грошей та їх еволюція. Вартість грошей і час. Сутність грошового обороту як процесу руху грошей. Суб'єкти грошового обороту. Сукупний грошовий оборот як макроекономічне явище та оборот грошей на мікроекономічному рівні, їх єдність та відмінності. Економічна основа грошового обороту.

Національний дохід і національний продукт як визначальні потоки грошового обороту. Структура грошового обороту. Готівковий та безготівковий сектори грошового обороту. Сектор грошового обігу, фіскально-бюджетний та кредитний сектори. Показники маси грошей, грошові агрегати, їх характеристика, грошова база, її склад.

Сутність, структура, суб'єкти та інструменти грошового ринку. Особливості прояву на грошовому ринку попиту, пропозиції, ціни. Інституційна модель грошового ринку. Банки і небанківські фінансово-кредитні структури як фінансові посередники грошового ринку.

Суть та форми прояву попиту на гроші. Механізм зміни маси грошей в обороті. Грошово-кредитний мультиплікатор, його механізм, показники мультиплікатора та чинники впливу на його рівень.

Заощадження та інвестиції в механізмі грошового ринку. Вплив процентної ставки на заощадження та інвестиції. Вплив бюджетного дефіциту на

балансування заощаджень та інвестицій.

Сутність грошової системи, її призначення та місце в економічній системі країни. Основні типи грошових систем, їх еволюція. Створення і розвиток грошової системи України. Державне регулювання грошового обороту. Центральний банк як орган державного регулювання грошової сфери. Фіскально-бюджетна та грошово-кредитна політика в системі державного регулювання економіки. Сутність, форми прояву та закономірності розвитку інфляції.

Сутність, форми, функції, об'єкти та суб'єкти кредиту. Передумови формування та структурна схема побудови кредитної системи. Функції кредитної системи. Інтеграційні процеси та створення міжнародних валютно-кредитних установ.

Роль центральних банків у проведенні грошово-кредитної політики. Операції центральних банків, їх особливості та зміст. Пасиви й активи банку. Відображення операцій у балансі центрального банку.

Емісія грошей та регулювання готівкового грошового обігу. Економічна сутність та основні завдання системи банківського регулювання. Сутність, види та інструменти грошово-кредитної політики. Валютна політика як основа валютного регулювання і контролю. Сутність, інструменти, види, складові елементи валютної політики. Валютне регулювання. Монетарні важелі антиінфляційного регулювання.

Інформаційні джерела

Основні:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення: 14.12.2023).
2. Про Національний банк України: Закон України від 20 трав. 1999 р. № 679-XIV/ Законодавство України: URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>. (дата звернення: 14.12.2023).
3. Гасій О.В. Гроші та грошово-кредитна політика: дист. курс. з навчальної дисципліни (I семестр) для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Полтава: ПУЕТ, 2023. URL: <http://www2.el.puet.edu.ua/wk/course/view.php?id=1531>.
4. Гасій О.В. Гроші та грошово-кредитна політика: дист. курс. з навчальної дисципліни (II семестр) для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Полтава : ПУЕТ, 2023. URL: <http://www2.el.puet.edu.ua/wk/course/view.php?id=2522>
5. Гасій О. В., Соколова А.М., Прохар Н.В. Фактори конкурентного середовища у банківському секторі України: регіональний аспект. *Ефективна економіка*. 2021. №5. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/10704/1/Стаття%20Гасій%20О.В.%20С%20Соколова%20А.М.%20Прохар%20Н.В..pdf>
6. Вовчак О.Д., Бучко І. Є., Костак З. Р. Гроші і кредит : навч. посібник. Київ : Центр учб. л-ри, 2019. 424с.
7. Гроші та кредит : підручник / [М. І. Савлук, А. М. Мороз, І. М. Лазепко та ін.] ; за наук. ред. М. І. Савлука. 6-те вид., перероб. і доп. К. : КНЕУ, 2011. 589 с.
8. Коваленко Д. І. Гроші та кредит: теорія і практика : навч. посібник. Київ:

Центр учбової літератури, 2019. 352 с.

9. Косова Т., Папаїка О. Центральний банк і грошово-кредитна політика: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2019 р. 328 с.

10. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит : навчальний посібник для ст.-ів ВНЗ. Київ : Кондор, 2019. 592с.

11. Щетинін А. І. Гроші та кредит : навчальний посібник. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 163 с.

12. Гасій О.В., Клименко В.І. Стан та перспективні вектори розвитку банківської кредитної діяльності в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. №1. URL: <http://ojs.dsau.dp.ua/index.php/efektyvnaekonomika/article/view/2296>

13. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://www.bank.gov.ua>

14. Monetary policy and financial stability. 2023. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2023/747841/IPOL_IDA\(2023\)747841_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2023/747841/IPOL_IDA(2023)747841_EN.pdf)

Додаткові:

15. Банківська система України: інституційні зміни та інновації: монографія / [Л. О. Примостка, М. І. Діба, І. В. Краснова та ін.] ; за заг. ред. Л. О. Примостки. К. : КНЕУ, 2015. 434 с. URL: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/12504/1/Банківська%20справа.pdf>.

16. Гроші та кредит : підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 892 с.

17. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн : навч. посібник / З. В. Герасимчук, Н. І. Корецька, Н. С. Різник, В. Л. Галушак. Херсон : Олді-плюс, 2015. 572 с.

18. Гасій О.В. Особливості споживчого кредитування домогосподарств в умовах воєнного стану. *Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції "Розбудова інноваційних економіки, менеджменту та освіти в умовах нової соціальної реальності"* (м. Київ, МАУП, 26 травня 2022 р.). 2022. С. 74- 76. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/12463>

19. Гасій О.В. Стан та проблеми кредитування в Україні / О. В. Гасій, А.О. Лучко // Збірник тез XLV Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2021 рік (м. Полтава, 13–14 квітня 2022 р.). Полтава : ПУЕТ, 2022. Ч. 1. 320 с. с. 76-78. URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/12068/1/Aktualni%20pytannia%20rozvytku%20nauky_Ch1_2022_76-78.pdf

20. Гасій О.В. Особливості роботи банківської системи та валютного ринку в умовах воєнного стану/ О. В. Гасій, В.В. Довгополий // Збірник тез XLV Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2021 рік (м. Полтава, 13-14 квітня 2022 р.). Полтава : ПУЕТ, 2022. Ч. 1. 320 с. . С. 85-87 URL: http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/12072/1/Aktualni%20pytannia%20rozvytku%20nauky_Ch1_2022_85-87.pdf

21. Гасій О. В., Стефанюк О.Д. Муніципальні банки як фінансові інститути системи місцевого самоврядування. Науковий вісник ПУЕТ. 2018. №4. С. 37-43.

22. Гроші та кредит : підручник / О. В. Дзюблюк, Б. П. Адамик, Г. Р. Балянт [та ін.] ; за ред. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. 892 с. URL: <https://www.wunu.edu.ua/news/13792-vijshov-z-druku-pdruchnik-grosh-takredit.html>

Фінансова статистика

Фінансова сфера економіки як об'єкт вивчення фінансової статистики. Основні завдання фінансової статистики. Система показників окремих галузей фінансової статистики. Організація фінансової статистики. Державна служба статистики України, її завдання та функції. Вимоги до статистичної звітності.

Сутність фінансово-економічних розрахунків та їх значення для кількісного аналізу фінансових операцій. Завдання фінансово-економічних розрахунків. Сутність та види відсотків й відсоткових ставок, завдання їх статистичного вивчення. Прості та складні відсотки. Нарощення за простими та складними відсотками. Дисконтування. Поняття еквівалентності відсоткових ставок. Статистичний аналіз динаміки рівня відсоткових ставок. Фінансові потоки, їх значення та характеристика.

Предмет, мета та завдання статистики грошового обігу. Показники статистики грошей та їх функціональна характеристика. Вивчення методів розрахунку грошової маси та грошової бази. Вимірювання впливу окремих факторів при вивченні динаміки грошової маси. Визначення ролі обігу грошової маси для прийняття важливих рішень з економічного розвитку. Статистичне визначення загальної маси грошей в обігу. Статистичний аналіз грошового мультиплікатора. Аналіз показників швидкості обігу грошової маси. Прогнозні розрахунки грошової маси.

Зміст, мета, основні завдання та структура статистики зовнішньоекономічної діяльності. Сутність, об'єкт та предмет статистики зовнішньої торгівлі. Групи показників, що використовуються для оцінки стану та розвитку зовнішньої торгівлі країни, методика їх розрахунку. Методика оцінки рівня міжнародної фінансової інтеграції країни. Сутність, значення та завдання статистики державних фінансів. Основні завдання та об'єкти статистичного вивчення державного бюджету. Інформаційні джерела для статистики державного бюджету. Основні показники статистики державного бюджету, їх сутність та методика розрахунку.

Зміст, мета та основні завдання статистики банківської діяльності. Показники стану та розвитку банківської системи.

Система показників статистики страхування. Середні та відносні показники інтенсивності страхової справи. Показник збитковості страхової суми, його значення та методи обчислення. Показники тарифної ставки. Методика побудови тарифних платежів. Система показників фінансового стану страхової компанії. Система показників оцінки страхового портфеля. Система показників інвестування коштів страхової компанії. Статистичний аналіз ефективності страхової діяльності.

Інформаційне забезпечення статистики фондового ринку. Статистичні методи оцінки вартості цінних паперів. Статистичні методи визначення ризику інвестицій в цінні папери.

Інформаційні джерела

1. Горкавий В. К. Статистика : Підручник. Київ: Алерта, 2020. 644 с.
2. Краєвський В. М., Параниця Н. В., Остапенко Я. О. Фінансова статистика : навчальний посібник. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 308 с.
3. Кремень В. М.? Кремень О. І. Фінансова статистика : навчальний посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2014. – 368 с.
4. Назарова О. Ю. Чуприна О. А. Статистика фінансів: Навчально-методичний посібник Харків.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2015. 123 с.
5. Банківська статистика : навч. посібник / уклад. І. В. Белова. Суми : Університетська книга, 2014. 431 с.
6. Галицька Е. В., Ковтун Н. В. Фінансова статистика: навчальний посібник. Київ : Кондор, 2008. 440 с.
7. Мальчик М. В. Малашко С. І., Пелех А. І. Фінансова статистика: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 184 с.
8. Маслій В. В. Фінансова статистика: навчальний посібник. Тернопіль : Карт-бланш, 2007. 298 с.
9. Тимошенко О. В., Гудзь Т. П. Аналіз стійкості державних фінансів України. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 4. С.48-58. URL: <http://journal.puet.edu.ua/index.php/nven/article/view/1587/1421>
10. Тимошенко О. В., Кузьменко О. К., Тимошенко А.Г. Оцінка сучасного стану виконання бюджетних програм як об'єкту управління бюджетними видатками. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 2(60). С.108-116.
11. Тимошенко О.В. Оцінка фіскальних дисбалансів бюджетної системи в контексті забезпечення бюджетної безпеки України. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2018. №5. С.110-118 .
12. Фінансова статистика (з основами теорії статистики) : Підручник/ А. В. Головач, В. Б. Захожай, Н. А. Головач, А. А. Шустіков. К.: МАУП, 2005. 496 с.
13. Фінансово-банківська статистика: навчальний посібник/ П. Г. Вашків [та ін.]. К.: Либідь, 2007. 512 с.

Фінанси домогосподарств

Домогосподарство як суб'єкт ринкової економіки. Сутність фінансів домогосподарств та їх місце у фінансовій системі держави. Історія розвитку фінансів домогосподарств. Соціально-економічне значення фінансів домогосподарств для економіки держави. Функції фінансів домогосподарств у ринковій економіці. Фінансові ресурси домогосподарств: сутність та класифікація. Вплив соціально-економічної політики держави і трудових відносин на фінанси домогосподарств. Зарубіжний досвід вдосконалення соціальної політики як передумови формування фінансових ресурсів домогосподарств. Показники рівня життя населення. Соціальні стандарти у світі та в Україні. Прожитковий мінімум як базовий соціальний стандарт. Аналіз сучасного рівня життя населення в Україні. Показники рівня добробуту населення. Причини

низького рівня життя населення. Сутність явища соціального відторгнення та його вплив на рівень людського розвитку в державі. Шляхи підвищення рівня життя населення. Перспективи розвитку фінансів домогосподарств в Україні.

Поняття бюджету домогосподарства. Принципи формування бюджету домогосподарства. Види і структура бюджетів домогосподарств. Політика управління фінансовими ресурсами домогосподарств. Фінансова стратегія як складова управління фінансовими ресурсами домогосподарства. Цілі та методи аналізу бюджету домогосподарства. Дефіцит бюджету домогосподарства.

Сутність та класифікація витрат домашніх господарств. Характеристика видів витрат домогосподарства. Фактори формування потреб і витрат домогосподарств. Типи споживчої поведінки домогосподарств. Управління витратами домогосподарств.

Сутність та класифікація доходів домогосподарств. Поняття та види соціальних трансфертів населенню. Економіко-правові підстави одержання житлової субсидії населенням України. Порядок визначення права на одержання житлової субсидії. Розрахунок розміру житлової субсидії. Види матеріальної допомоги населенню в Україні та умови її одержання. Світовий досвід надання соціальних трансфертів населенню. Світовий досвід детінізації доходів домогосподарств та вітчизняна практика.

Податки в діяльності домогосподарств: сутність та класифікація. Поняття податкового навантаження. Склад податкового навантаження на фінанси домогосподарства.

Взаємовідносини домогосподарств з фінансовими посередниками

Сутність та класифікація заощаджень домогосподарств. Кредитування домогосподарств Сутність та необхідність кредиту. Види банківських кредитів для фізичних осіб. Оцінка платоспроможності позичальника на основі аналізу грошових потоків домогосподарства. Споживче кредитування. Іпотечний кредит в обслуговуванні потреб домогосподарств. Кредит овердрафт як фінансова підтримка платоспроможності домогосподарства. Умови видачі банківських кредитів готівкою. Кредитний договір з банком: зміст та правила укладення. Поняття застави та економіко-правові умови її використання. Підстави відмови фізичній особі в оформленні банківського кредиту. Кредитування фізичних осіб небанківськими фінансово-кредитними установами. Порівняльний аналіз умов кредитування фізичних осіб різними фінансовими посередниками. Шахрайство з кредитами: шляхи забезпечення та боротьби з ним.

Сутність поняття «фінансова безпека домогосподарства». Ризик як фактор порушення фінансової безпеки домогосподарства. Фінансові і нефінансові ризики домогосподарств. Методи управління ризиками домогосподарств. Фінансові рішення домогосподарств в умовах економічних ризиків. Страхування як метод фінансової безпеки домогосподарства. Загроза фінансової кіберзлочинності для домогосподарств та шляхи попередження її наслідків. Оцінка фінансової безпеки домогосподарств. Шляхи забезпечення фінансової безпеки домогосподарств. Поняття фінансового потенціалу як основи фінансової безпеки домогосподарства. Методика розрахунку фінансового потенціалу домогосподарства. Фінансова грамотність населення: соціально-економічна роль і шляхи забезпечення. Вища

економічна освіта як основа фінансової грамотності населення. Психологія раціональних фінансів домогосподарства.

Інформаційні джерела

Основні джерела:

1. Воробйов Ю.М., Ворошило В.В. Фінанси домашніх господарств у фінансовій системі держави: монографія .Сімферополь: ВД «АРІАЛ», 2013. 232 с.
2. Гудзь Т.П. Дистанційний курс з навчальної дисципліни «Фінанси домогосподарств» для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Полтава: ПУЕТ, 2022. URL: <http://www2.el.puet.edu.ua/wk/course/view.php?id=1169>. - Платформа дистанційного навчання ПУЕТ.
3. Гудзь Т. П. Фінанси домогосподарств : навч.-метод. посібник. – Полтава : ПУЕТ, 2016 . – URL: локальна мережа ПУЕТ. – На укр. мові. – Режим доступу: http://elib.puet.edu.ua/action.php?kt_path_info=lm.web.view&fDocumentId=782181 – Локальна мережа ПУЕТ

Додаткові джерела:

4. Гудзь Т. П. Сучасні тенденції розвитку заощаджень українських домогосподарств з використанням банківських продуктів. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 3. С. 77- 87. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/8295>
5. Гудзь Т. П. Прогнозування рівня трансформації заощаджень вітчизняних домогосподарств в інвестиційний капітал. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2020. №1/2. С. 105-118. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/9272>
6. Кізима Т.О. Фінанси домогосподарств: сучасна парадигма та доміанти розвитку: монографія. Київ: Знання, 2010. 431 с.
7. Кізима Т. О. Кредитна поведінка домогосподарств: структурно-аналітичний аспект. *Світ фінансів*. 2019. Вип. 1. С. 7-18.
8. Перит І. О. Сутність та управління підприємницькою діяльністю домогосподарств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 20. С. 72-77.
9. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 р. № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
10. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
11. Шолудько О., Грицина О. Особливості фінансової поведінки домогосподарств та їхня адаптація до сучасних економічних реалій. *Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК*. 2019. № 26. С. 87- 91.
12. Юдіна С. В., Галаганов В. О., Боровець І. С. Ключові проблеми та міжнародний досвід функціонування механізму накопичення фінансових ресурсів домогосподарств. *Економіка та держава*. 2019. № 12. С. 48-54.
13. Ясинська Н. А. Дослідження структурних зрушень фінансів домогосподарств України. *Інноваційна економіка*. 2018. № 5-6. С. 94-103.

Банківська справа

Види банківського бізнесу та організаційні форми його забезпечення. Стратегії ведення сучасного банківського бізнесу. Сутність банку: макроекономічні, мікроекономічні та правові підходи. Специфіка банків та особливості характеру банківської діяльності.

Банківська система: сутність, структура, принципи та функції. Типи та моделі банківських систем. Становлення та розвиток банківської системи України.

Статус і принципи організації центральних банків, основні напрями їх діяльності. Зміст і форма взаємовідносин і взаємозв'язків між центральними банками і органами державної влади в різних країнах.

Стратегія реформування діяльності НБУ за сучасних умов. Проблеми монетарної політики НБУ та напрями їх подолання. Стратегічні цілі реформування діяльності НБУ, орієнтовані на розвиток ринку банківських послуг в Україні. Напрями організаційної реформи НБУ.

Організація діяльності банків на ринку банківських послуг.

Пасивні операції з формування ресурсної бази банків. Економічна характеристика та джерела формування банківських ресурсів, їх класифікація. Ризики ресурсного забезпечення банківської діяльності.

Організація грошового обороту у банках

Характеристика грошового обороту та платіжних систем. Системи міжбанківських розрахунків та міжнародні платіжні системи.

Основи організації кредитної діяльності банків. Особливості здійснення окремих видів банківського кредитування та послуг кредитного характеру.

Діяльність банку на фондовому ринку та загальна характеристика її основних напрямів.

Економіко-правові та організаційні основи здійснення банками операцій в іноземній валюті. Концепція нової моделі валютного регулювання в Україні: її цілі та основні етапи.

Концептуальні напрями трансформації банківської діяльності під впливом глобалізації. Роль глобалізації у дерегулюванні банківської діяльності і лібералізації фінансових ринків. Особливості сучасного розвитку світової банківської індустрії. Напрями трансформації банківської діяльності в епоху глобалізації. Поняття та сфери міжнародного банківського бізнесу. Етапи розвитку транснаціональних банків як ключових суб'єктів міжнародного банківського бізнесу. Особливості класифікації та надання міжнародних банківських послуг. Сутність Global Custody як окремого виду діяльності у фінансовій сфері: міжнародні стандарти та інфраструктура такого бізнесу. Діяльність банків у міжнародних фінансових центрах. Типи світових фінансових центрів та рівні операцій, що здійснюються на них.

Офшорний банківський бізнес. Взаємодія банківської системи з міжнародними фінансовими організаціями: МВФ, Європейським банком реконструкції та розвитку, Світовим банком та іншими.

Сутність економічного та фінансового аналізу діяльності банків. Мета та

завдання аналізу залежно від його суб'єктів. Роль аналізу в управлінні фінансами банку. Інформаційне забезпечення фінансово-економічного аналізу банку.

Поняття, предмет, методи і завдання банківської статистики.

Поняття банківського менеджменту. Об'єкти, суб'єкти, принципи та функції банківського менеджменту. Поняття корпоративного управління у банках: концепції, принципи та моделі.

Організація та функціонування системи ризик-менеджменту в банках.

Сучасний аналітичний інструментарій фінансового менеджменту у банках. Стратегії та моделі управління активами та пасивами банку. Прибуток і ризик як базові параметри формування стратегій управління активами і пасивами банку. Особливості декомпозиційного аналізу прибутковості власного капіталу банку як аналітичного інструменту управління прибутком і ризиком банківської діяльності.

Сутність, принципи та функції банківського маркетингу. Світовий досвід банківського маркетингу.

Поняття банківського нагляду, завдання, принципи та його основні напрями і методи. Рівні наглядових операцій НБУ: державний нагляд та методи, об'єкти і рівні його здійснення. Економічні нормативи регулювання діяльності вітчизняних банків та нагляд за їх дотриманням. Внутрішній та зовнішній банківський контроль як основні напрями недержавного банківського нагляду. Заходи щодо вдосконалення системи банківського нагляду в Україні.

Міжнародні стандарти банківської діяльності. Особливості розробки стандартів Базельського комітету з питань банківського нагляду. Відмінності угод «Базель-I», «Базель-II» та «Базель-III». Розвиток банківського регулювання на наднаціональному рівні. Антимонопольне регулювання банківської системи: зарубіжний і вітчизняний досвід.

Сутність та засоби легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом та запобігання їм на основі системи фінансового моніторингу. Поняття і структура функціонування системи фінансового моніторингу в Україні. Об'єкти і суб'єкти первинного та державного фінансового моніторингу. Особливості взаємодії національних підрозділів фінансової розвідки з банківською системою та їх роль у забезпеченні фінансового моніторингу банківської діяльності.

Організація внутрішнього фінансового моніторингу у банківській установі: його суб'єкти, структурні елементи та процедури.

Міжнародне регулювання боротьби з відмиванням грошей у глобальному економічному просторі. Особливості внеску Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням (ФАТФ), Базельського комітету з банківського нагляду та Вольфсберзької групи у вирішення питань протидії відмиванню коштів у банківському секторі.

Сутність та значення фінансової безпеки у функціонуванні банківських установ. Фінансова безпека банківського сектору та банку, її завдання та складові.

Стабільність банківської системи та системний ризик.

Інформаційні джерела

Основні джерела:

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV

зі змінами та доповненнями: станом на 08.10.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

2. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: затв. наказом Мінекономіки України від 19 січ. 2006 р. №14 зі змінами та доповненнями у редакції від 26.10.2010. р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text>. – Назва з екрану.

3. Методичні рекомендації щодо організації корпоративного управління в банках України: затв. рішенням Правління НБУ від 03.12.2018 № 814-рш зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 28.11.2019, підстава - vr885500-19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr814500-18>. (дата звернення: 14.12.2023).

4. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III зі змінами та доповненнями: станом на 29.07.2023, підстава - 3249-IX/ URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>. (дата звернення: 14.12.2023).

5. Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Закон України від 20. 05. 1999 р. № 679-XIU зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14>. (дата звернення: 14.12.2023).

6. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> (дата звернення: 14.12.2023).

7. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006р. № 3480-IV зі змінами та доповненнями: станом на 29.07.2023. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>. (дата звернення: 14.12.2023).

8. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

9. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX зі змінами та доповненнями: станом на 29.10.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#n3>. (дата звернення: 14.12.2023).

10. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб [Електронний ресурс]: Закон України від 23 лютого 2012 року № 4452-VI зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>. (дата звернення: 14.12.2023).

11. Про платіжні послуги [Електронний ресурс]: Закон України від 30.06.2021 року № 1591-IX зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20>. – (дата звернення: 14.12.2023).

12. Про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 02.01.2019 № 1 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 19.08.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19>. (дата звернення: 14.12.2023).

13. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Інструкція, затв. постановою Правління НБУ від 28.08.2001 № 368 зі змінами та доповненнями.

URL:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01/page>.– Назва з екрану.

14. Про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків: Інструкція, затв. Постановою Правління НБУ від 29.07.2022 р. № 162 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 29.11.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22>.– Назва з екрану.

15. Про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг: Інструкція затв. Постановою Правління НБУ від 29.07.2022 р. № 163. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22>.– Назва з екрану.

16. Про порядок організації касової роботи банками та проведення платіжних операцій надавачами платіжних послуг в Україні: Інструкція затв. Постановою Правління НБУ від 25.09.2018 р. № 103 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 05.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103500-18>.– Назва з екрану.

17. Про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 30.06.2016р. №351: у ред. постанови Правління НБУ від 30.12.2022, підстава - v0252500-22. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>. (дата звернення: 14.12.2023).

18. Про організацію та проведення інспекційних перевірок: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 17.07.2001 р. № 276 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 03.08.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-01>.

19. Про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 22.12.2017 № 141 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 21.04.2023, підстава - v0051500-23. – Текст. дані. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17>. (дата звернення: 14.12.2023).

20. Про здійснення банками фінансового моніторингу: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 19.05.2020 № 65 зі змінами та доповненнями: у ред. постанови Правління НБУ від 07.09.2023. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-20>. – (дата звернення: 14.12.2023).

21. Прасолова С.П. Банківська справа, частина 1: дистанційний курс Полтава: ПУЕТ, 2022. URL: <https://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=3430>

22. Прасолова С.П. Банківська справа, частина 2: дистанційний курс Полтава: ПУЕТ, 2022. URL: <https://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=3544>.

23. Стечишин Т. Б., Луців Б. Л. Банківська справа: навчальний посібник [2-ге вид. випр. і доповн.]. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 404 с.

Додаткові джерела:

24. Банківська система: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.] ; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ іме-ні Івана Франка, 2020. 580 с.

25. Банківське кредитування в Україні: посткризове перезавантаження: монографія / С. М. Аржевітін, Т. С. Шемет, Н. В. Циганова, Н.П. Баріда та ін.; за заг. ред. С. М. Аржевітіна. К.: КНЕУ, 2017. 407 с.

26. Банківська система України: інституційні зміни та інновації : [монографія] / [Л.О. Примостка, М.І. Диба, І.В. Краснова та ін.]; за ред. Л.О. Примостки. К.:КНЕУ, 2015. 434 с.
27. Барановський О. І. Філософія безпеки: монографія: у 2 т. Київ: УБС НБУ, 2014. Т. 2: Безпека фінансових інститутів. 715 с.
28. Белова І.В. Банківська статистика: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2013. 431с.
29. Васюренко О. В., Сидоренко О. М. Банківський нагляд: підручник. Київ: Знання, 2011. 503 с.
30. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: навч. посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.
31. Гриджук Д.М. Ефективність банківської діяльності: посткризові виклики та сучасні управлінські рішення : монографія. Київ : КНЕУ, 2018. 295 с.
32. Довгань Ж. М. Менеджмент у банку: підруч. Тернопіль : Економічна думка, 2017. 512 с.
33. Єгоричева С.Б. Організація фінансового моніторингу: навч. посібник. Київ : ЦУЛ, 2014 р. 315 с.
34. Косова Т.Д. Аналіз банківської діяльності: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2018 485 с.
35. Лютий І. О., Солодка О. О. Банківський маркетинг: підручн. [для студ. вищ. навч. закл.] Київ.: Центр учбової літератури, 2010. 776 с.
36. Прасолова С.П., Вовченко О.С. Банківські операції: навч.посіб. та практ. Київ: «Центр учбової літератури», 2013. 568 с.
37. Прасолова С.П., Єгоричева С.Б. Аналіз ролі рефінансування в забезпеченні фінансової безпеки банківської системи України. *Актуальні проблеми економіки*. 2017. - №2 (188). С.249 – 259.
38. Prasolova S.P. Actual problems of the capital stability management in the Ukraine's banking system/ Svitlana Yehorycheva, Oleh Kolodiziev, Svitlana Prasolova// *Banks and Bank Systems*, 12(2), 60-67. doi:10.21511/bbs.12(2).2017.06
39. Прасолова С.П. Вплив процентної політики Національного банку на стан грошово-кредитної безпеки України та її економічне зростання. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*, 2018. №1(86). С. 115 – 122.
40. Прасолова С.П. Роль банківської системи країни в забезпеченні її економічного зростання Фінансова система та її роль у забезпеченні розвитку економіки України: монографія/ За заг.ред. доц. В.В. Карцевої. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2019. Розд. 3, п.3.2. С.191 – 213.
41. Прасолова С.П. Системний ризик банківського сектору України: оцінка основних джерел, чинників, наслідків та напрямів регулювання. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2019. - №1(91). С.54 - 63.
42. Прасолова С.П. Порівняльна оцінка конкурентної позиції вітчизняних та іноземних банків на ринку України: актуальні аспекти. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2021. - № 1 (102). С. 51-60.

43. Прасолова С.П., Яріш О.В. Теоретико-прикладний аспект забезпечення фінансової стабільності банківської системи України на основі ефективного функціонування трансмісійного механізму *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*, 2023. Випуск 3 (109). С. 24 – 33.

44. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент у банку: підручник / Л. О. Примостка; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". - 3-тє вид., доповн. і переробл. - К. : КНЕУ, 2012. 338 с

45. Системна криза банківського сектору України і стратегія її подолання: монографія / Аржевітін С.М., Унковська Т.Є., Баріда Н.П., Савлук М.І., Джус М.О. та інші. Київ. КНЕУ імені Вадима Гетьмана., 2017. 182 с.

46. Управління ризиками банку: навч. посібник Н.П. Шульга, Т.М. Гордієнко, М.В. Мельничук та ін.; за наук. ред. Н.П. Шульги. – К.: Київ. Нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 628 с.

47. Центральний банк і грошово-кредитна політика. Підруч. / А.В. Сілакова, Г.І. Лановська, Н.І. Климаш, [та ін.] за заг. ред. Т.А. Говорушко. Львів «Магнолія 2006», 2015. 224 с.

Страховання

Страховання як соціально-економічна категорія. Історичні етапи розвитку страхування. Функції страхування як прояв його сутності. Принципи здійснення страхової діяльності. Специфічна страхова термінологія. Суб'єкти та об'єкти страхування. Системи страхування та франшизи.

Класифікаційні ознаки страхування: історична, економічна та юридична. Практичне застосування класифікації страхування за галузями, підгалузями та видами страхування. Класифікація страхування за формою проведення.

Страхові ризики та їх оцінювання. Класифікація ризиків. Страхові ризики: сутність, основні характеристики, види та методи оцінки. Необхідність управління страховими ризиками: ідентифікація та методи. Страховий тариф, його структура, порядок визначення основних його складових.

Страховий ринок. Види страхових ринків, їх класифікація за інституціональною, територіальною, галузевою та організаційною ознаками. Суб'єкти страхового ринку, його організаційна структура. Внутрішня будова та зовнішнє середовище страхового ринку. Чинники формування попиту і пропозиції страхових послуг. Страховий ринок України.

Страховий бізнес як частина ринку фінансових послуг, його організаційні форми. Порядок створення, функціонування та ліквідації страхових компаній. Ресурси страховика: фінансові, матеріальні, трудові, інформаційні. Організаційна будова страхових компаній. Центральний офіс, філії і представництва. Управління страховою компанією. Страхові об'єднання. Форми організації страхової діяльності.

Необхідність, значення та мета державного регулювання страхової діяльності. Державно-правове й інституційно-правове державне регулювання. Зміст основних законодавчих актів, що регулюють страхову діяльність в Україні.

Завдання та функції органів державного нагляду за страховою діяльністю в Україні, контроль за діяльністю страховиків, ліцензування страхової діяльності.

Сутність і призначення особистого страхування. Об'єкти особистого страхування та особливості їх страхової оцінки. Особливості проведення видів особистого страхування, що носять накопичувальний та ризиковий характер. Страхування життя: механізм здійснення та види. Страхування від нещасних випадків: порядок та форми проведення. Медичне страхування, особливості здійснення його обов'язкової та добровільної форми.

Сутність і значення майнового страхування. Види страхування майна та особливості їх проведення. Класифікація об'єктів майнового страхування, методи їх оцінки та визначення страхової суми. Порядок і умови здійснення страхування майна юридичних осіб. Страхування домашнього майна громадян. Особливості страхування транспортних засобів, кредитів, депозитів та сільськогосподарських ризиків.

Сутнісний зміст і особливості страхування відповідальності, його підгалузі і види. Об'єкти страхування відповідальності, порядок встановлення страхової суми, визначення збитків та їх відшкодування. Форми проведення страхування відповідальності. Обов'язкове страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів. Страхування професійної відповідальності та відповідальності роботодавця. Страхування відповідальності власників собак та власників зброї.

Перестраховування та співстраховування.

Сутність та необхідність перестраховування та його вплив на фінансову стійкість страховика. Функції перестраховування, його суб'єкти та види. Активне і пасивне перестраховування. Зміст і складові договорів перестраховування. Пропорційна та непропорційна форми проведення перестраховувальних операцій, їх механізм та відмінності. Методи перестраховування. Сутність співстраховування та механізм його застосування.

Джерела доходів страхової компанії, їх економічний зміст та складові. Складові витрат страховика відповідно до видів його діяльності. Порядок формування та використання прибутку страховика. Особливості оподаткування страхової діяльності.

Поняття фінансової надійності страховика, основні її ознаки та чинники забезпечення. Структура страхового капіталу. Поняття платоспроможності страховика. Фактичний та нормативний запас платоспроможності страхової компанії. Основні законодавчі вимоги щодо розміру статутного капіталу, страхових резервів, рівня страхових виплат та показників фінансової стійкості українських страховиків. Особливості проведення інвестиційної діяльності страховика як чинника забезпечення її фінансової надійності.

Інформаційні джерела

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV Відомості Верховної ради України, URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/436-15>.

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 17.09.2019р. №1069-2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text>
3. Про страхування : Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 18, ст. 78. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>.
4. Про страхування : Закон України № 1909-IX від 29.10.2022. Відомості Верховної Ради України. 2022. Введення в дію 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1909-20#Text>
5. Базилевич В.Д. Страхування : підручник. Київ: Знання. 2018. 1019 с.
6. Внукова Н.М. Страхування: теорія та практика: навчально-методичний посібник рекомендовано Мін. освіти. Харків: Бурун Книга, 2018. 376 с.
7. Вовчак О.Д. Страхування: навчальний посібник. Львів: Новий Світ. 2017. 480с.
8. Говорушко Т. А., Стецюк В. М. Страхування: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. напряму підгот. 6.030508 «Фінанси і кредит». Міністерство освіти і науки України, Національний університет харчових технологій. Львів: Магнолія. 2018. 323 с.
9. Журавка О. С., Бухтіарова А. Г., Пахненко О. М.. Страхування : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет. 2020. 350 с.
10. Луньова К. О., Соколова А. М. Роль страхування та обов'язки страховиків в умовах воєнного часу. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті: збірник матеріалів XLV Міжнародної наукової студентської конференції* (Полтава, 13-14 квіт. 2022 року): Полтава: ПУЕТ, 2022. С.106-108 .
11. Ляшкова Н. О., Соколова А. М. Тенденції та перспективи розвитку кіберстрахування в умовах цифровізації. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті: тези доповідей XLVI Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік* (м. Полтава, 25 квітня 2023 р.). Полтава : ПУЕТ, 2023. 736 с. С.124-127.
12. Макаренко В. І., Соколова А. М. Проблеми та перспективи розвитку ринку страхування життя в Україні в умовах цифрової економіки. *Наука і молодь у XXI сторіччі : збірник тез доповідей Всеукраїнської молодіжної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 30 листопада 2022 року). Полтава : ПУЕТ, 2022. 167 с. С.125-128
13. Муренко К. С., Соколова А. М. Кіберстрахування: перспективна можливість розвитку страхового ринку України. *Наука і молодь у XXI сторіччі : збірник тез доповідей Всеукраїнської молодіжної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 30 листопада 2022 року). Полтава : ПУЕТ, 2022. 167 с. С.128-131
14. Національний банк України. Офіційний інтернет-сайт. URL: <https://bank.gov.ua>
15. Плиса В.Й. Страхування : підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ : Каравела. 2019. 512 с.

16. Рейтинг страхових компаній/ FORINSURER. URL: <https://forinsurer.com/ratings/nonlife/22/12/1>
17. Сосновська О.О. Страхування: навчальний посібник. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 2021. 328 с.
18. Соколова А.М. Перспективи розвитку ринку страхових послуг України. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (Полтава, 9-10 квітня 2020 р.) Полтава: ПУЕТ, 2020. С. 87-90.
19. Соколова А.М., Бойко Ю.В. Тенденції розвитку світового ринку страхових послуг. *Трансформація національної моделі фінансово-кредитних відносин: виклики глобалізації та регіональні аспекти: збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Ужгород, 18 листопада 2020 р.). Ужгород: УжНУ, 2020. С. 186-188.
20. Соколова А.М., Гапон Т.О. Перспективи розвитку ринку страхових послуг в умовах цифровізації. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 15–16 квітня 2021 року). Полтава : ПУЕТ. 2021. С. 209-212.
21. Соколова А.М., Кучменко М.О. Цифровізація страхового ринку: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні. *Проривні інновації на страховому ринку України: Збірник матеріалів V Міжн. науково-практичної інтернет-конференції* (м. Київ, 27 жовтня 2021 року). Київ : КНЕУ. 2021. С. 81-86.
22. Соколова А. М. Страхова екосистема України як перспектива розвитку страхового ринку в умовах діджиталізації. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах: збірник матеріалів IV Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції* (м. Полтава, 20-21 квітня 2023 р.). Полтава : ПУЕТ, 2023.
23. Sokolova A., Nasii O., Tymoshenko O., Pedchenko N. Current trends in the development of Ukraine's insurance market in digitadization conditions. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2022. № 1 (105). С. 47-60.

Податки і соціальне забезпечення

Порядок адміністрування податків на споживання. Універсальний та специфічний акциз як форми непрямого оподаткування. Фіскальне значення непрямих податків. Платники податку на додану вартість, порядок його нарахування та сплати. Об'єкт, база оподаткування, порядок обчислення та сплати акцизного податку. Об'єкт, база оподаткування, порядок обчислення та сплати мита. Порядок оформлення звітності по непрямим податкам.

Механізм оподаткування доходів юридичних та фізичних осіб Економічна сутність та фіскальне значення податку на прибуток підприємств та податку на доходи фізичних осіб. Платники податку, ставка, об'єкт та база оподаткування. Механізм розрахунку та порядок сплати податку на прибуток. Різниці, що враховуються при оподаткуванні прибутку підприємств. Пільги при

оподаткуванні прибутку підприємств. Платники, об'єкт, база оподаткування та ставки податку на доходи фізичних осіб. Порядок його сплати і подання звітності. Особливості оподаткування операцій з реалізації майнових та немайнових прав, об'єктів рухомого й нерухомого майна.

Ресурсні платежі та екологічне оподаткування Підстави і мета встановлення плати за ресурси та послуги. Державна власність на ресурси як основа отримання державою доходів за їх використання. Плата за ресурси як інструмент впливу на економне і раціональне використання ресурсів. Платники, ставки, об'єкт та база оподаткування рентної плати. Сутність та необхідність адміністрування екологічного податку. Фіскальне значення екологічного податку в Україні. Платники екологічного податку та податкові агенти. Об'єкт та база оподаткування, ставки податку. Порядок та особливості обчислення, сплати екологічного податку, подання податкової звітності. Сутність та особливості сучасного податкового регулювання в Україні як інструменту державної екологічної політики.

Особливості адміністрування податків та зборів на місцевому рівні. Повноваження органів місцевого самоврядування щодо встановлення місцевих податків та зборів. Терміни прийняття рішення про встановлення місцевих податків і зборів. Перелік юридичних і фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності, які мають право перейти на сплату єдиного податку. Особливості у нарахуванні й сплаті єдиного податку для юридичних та фізичних осіб. Майнове оподаткування, його основні форми, значення і порядок проведення в сучасних умовах. Порядок справляння місцевих зборів.

Поняття соціального забезпечення, соціального захисту, соціальної політики держави. Основні функції та напрями політики держави у сфері соціального забезпечення. Організаційно-правові форми і види соціального забезпечення. Соціальні зобов'язання держави в сфері соціального забезпечення. Світові системи соціального забезпечення. Характеристика моделей соціальної політики в країнах з розвинутою ринковою економікою. Поняття, мета встановлення та принципи формування державних соціальних стандартів, державних соціальних гарантій, соціальних норм і нормативів.

Пенсійне забезпечення: сучасний стан та перспективи розвитку Економічний зміст, значення та складові державного соціального забезпечення. Пенсійне забезпечення в системі загальнообов'язкового державного соціального забезпечення. Призначення, перерахунок і виплата пенсій у системі загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Управління солідарною системою загальнообов'язкового державного пенсійного забезпечення. Порядок обчислення матеріальних страхових соціальних виплат та надання соціальних послуг застрахованим особам у межах накопичувальної системи пенсійного забезпечення.

Сутність, мета і основні напрями управління коштами соціального страхування. Характеристика організаційної структури управління державними соціальними страховими фондами. Економіко-правові засади та принципи управління коштами соціального страхування. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги по загальнообов'язковому державному соціальному

страхуванню від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги по загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

Матеріальне забезпечення та соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття Теоретичні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Джерела формування бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Особливості призначення та виплати матеріального забезпечення за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття. Умови надання соціальних послуг за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття.

Інформаційні джерела

1. Бюджетний Кодекс України : від 8 липня 2010 р. №2456-VI із змінами та доповненнями URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

2. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 14 січн. 1998 р. № 16/98-ВР із змінами та доповненнями URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/16/98-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці : Закон України від 28 груд. 2014 р. № 1403-19 із змінами і доповненнями URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-19#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

4. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05 жовт.2000 р. № 2017-III із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text> (дата звернення: 14.12.2023).

5. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. №1058-IV із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

6. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23 вер. 1999р. № 1105-XIV із змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text> . (дата звернення: 14.12.2023).

8. Про затвердження Положення про реєстрацію фізичних осіб у Державному реєстрі фізичних осіб - платників податків: Наказ Міністерства фінансів України від 29 верес. 2017 р. № 822 із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1306-17#Text>

9. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI із змінами та

доповненнями. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> . (дата звернення: 14.12.2023).

10. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. № 1057-IV із змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text> . (дата звернення: 14.12.2023).

11. Про прожитковий мінімум [Електронний ресурс]: Закон України від 15 липня 1999 року № 966-XIV із змінами та доповненнями. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-14#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

12. Безугла В.О. Соціальне страхування. Навчальний посібник . / за ред. В. О. Безугла. Центр навчальної літератури, 2019. 368 с.

13. Бондар М., Чемодурова Є. Соціальне забезпечення в територіальних громадах. *Економіка та суспільство*. 2021. № 33. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/916/878>.

14. Бондаренко С. М., Бугас Н. В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/2_2021/42.pdf.

15. Завора Т.М. Соціальне страхування: навчальний посібник для практичних занять. – 2-ге вид., змін. й доп. Полтава: ПолтНТУ, 2016. 319 с.

16. Кириленко О. П. Соціальне страхування : підруч. / за ред. О. П. Кириленко та В. С. Толуб'яка. – Тернопіль : Екон. думка ТНЕУ, 2016. 516 с.

17. Кузь В.І. Податкова система: навч. посіб. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 240 с.

18. Мокрицька Н. П. Право соціального забезпечення : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 536 с.

19. Остапенко Т. М., Кубецька О. М., Кононова І. В. та ін. Оподаткування суб'єктів підприємництва : навч. посібник (у схемах) / Т. М. Остапенко, О. М. Кубецька, І. В. Кононова, Н. А. Протопопова. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 148 с.

20. Податкова система: конспект лекцій : навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Гречко А.В.– Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 119 с.

21. Податкова система: методичні рекомендації до практичних завдань та самостійної роботи студентів спеціальностей 071 "Облік і оподаткування" освітньої програми "Облік і аудит" та 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" освітньої програми "Митна справа" першого (бакалаврського) рівня / уклад. О. Є. Найдено, В. В. Карпова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2023. 92 с.

22. Податкова система: Навчальний посібник / [Волохова І. С., Дубовик О. Ю., Слатвінська М. О. та ін.]; за заг. ред. І.С. Волохової, О. Ю. Дубовик. – Харків: Видавництво «Діса плюс», 2019. – 402 с.

23. Тимошенко О. В., Гудзь Т. П. Аналіз стійкості державних фінансів України. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 4. С.48-58 . URL: <http://journal.puet.edu.ua/index.php/nven/article/view/1587/1421>

24. Тимошенко О.В. Оцінка фіскальних дисбалансів бюджетної системи в контексті забезпечення бюджетної безпеки України. *Науковий вісник*

Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2018. №5. С.110-118. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvpushk_2018_5_18

25. Тимошенко О. В., Корнейчук Н. І., Давиденко Б. В. Податок на доходи фізичних осіб як основне джерело фінансового забезпечення місцевого самоврядування. *Modern research in world science. Proceedings of the 7th International scientific and practical conference. SPC "Sci-conf.com.ua". Lviv, Ukraine. 2022. Pp. 1093-1097.*

26. Тимошенко О. В., Шкарупа Є. О. Оцінка втрат бюджетних ресурсів від надання пільг за прямими податками. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки». 2020. № 3(99). URL: <http://journal.puet.edu.ua/index.php/nven/article/view/1726>*

27. Томнюк Т. Л. Податкова система: навчальний посібник. Чернівці: ЧТЕІ ДТЕУ, 2022. 324 с.

28. Система соціального забезпечення та соціальної підтримки: навч. посіб. / В. В. Утвенко. Київ : ДП "Вид. дім "Персонал", 2018. 248 с. Бібліогр.: с. 239–247.

Корпоративні фінанси

Корпоративні утворення та їх роль у національній економіці. Розвиток законодавства про корпорації. Правова основа створення акціонерних товариств (АТ). Організаційні схеми функціонування корпорацій. Фінансові особливості діяльності публічних і приватних акціонерних товариств, їх філіалів, представництв, дочірніх підприємств, холдингових компаній. Фінансові аспекти установи, реорганізації і ліквідації корпорацій.

Предмет та сутність фінансів корпорацій. Функції корпоративних фінансів. Принципи корпоративних фінансів. Напрями формування корпоративних фінансів. Фінансові ресурси корпорацій та їх рух.

Теоретичні основи фінансового менеджменту корпорацій. Фінансові аспекти корпоративного управління. Концепції та моделі корпоративного управління. Напрями формування фінансової політики корпорацій. Система організаційного забезпечення управління корпоративними фінансами.

Роль та місце фінансів у корпораціях. Теоретичні засади реалізації корпоративних прав.

Курсова вартість корпоративних цінних паперів та фактори, що її визначають.

Теоретичний фундамент управління капіталом корпорації: теорія «ММ», концепції вартісно-орієнтованого управління: концепція Раппапорта; концепція Коупленда-Коллера-Мурина; концепція Стерна-Стюарта; концепція Левиса.

Ціна капіталу та характеристика складових, що її формують. Маржинальна (гранична) вартість капіталу. Структура капіталу і ризик. Оптимізаційні моделі в управлінні корпоративним капіталом.

Формування базових засад політики управління капіталом корпорацій.

Економічна сутність і класифікація грошових потоків корпорації. Характеристика видів грошових потоків корпорації.

Базові засади управління грошовими потоками та активами корпорації.

Формування корпорацією грошових авуарів. Оцінка вартості інвестицій у реальні активи. Оцінка політики корпорацій з формування і використання оборотного капіталу.

Етапи формування емісійної політики корпорації. Теоретичні підходи і практичне здійснення дивідендної політики корпорацій.

Вплив інвестиційних можливостей корпорації на дивідендну політику. Прийняття рішень щодо проведення дивідендної політики. Процедура дивідендних виплат.

Методи проведення дивідендної політики. Форми дивідендних виплат.

Поняття «фінансове прогнозування» і «фінансове планування». Концепції фінансової стратегії. Принципи та методи фінансового планування. Структура фінансового плану корпорації. Розробка прогнозних форм фінансових звітів. Оперативне фінансове планування, бюджетування фінансів корпорацій. Використання короткострокового фінансового планування для управління поточним фінансуванням корпорації.

План фінансової санації як складова фінансового планування українських АТ, що перебувають у складному фінансовому стані. Основні види санаційних заходів.

Зміст і особливості складання фінансової звітності корпорацій. Консолідована фінансова звітність. Методи і техніка консолідування; міжнародні стандарти складання консолідованої звітності. Методи аналізу фінансової звітності корпорації.

Розрахунок фінансових показників, які дозволяють оцінити фінансовий стан корпорації. Система показників, яка визначає положення корпорації на фондовому ринку.

Стан та тенденції розвитку транснаціональних (міжнародних) корпорацій. Предмет фінансів транснаціональних корпорацій. Види організаційних структур фінансового управління транснаціональною корпорацією.

Міжнародні ринки капіталу. Міжнародні інвестиційні програми.

Інформаційні джерела

1. Ігнат'єва І. А., Гарафонова О. І Корпоративне управління : підручник. Київ : Центр учбової літ-ри, 2013. 600 с.
2. Інноваційний розвиток корпоративних фінансів: тенденції та перспективи : монографія / [Терещенко О. О., Баб'як Н. Д., Іващенко А. І. та ін.]; за заг. ред. д.е.н., проф. О. Терещенка. – Київ : КНЕУ, 2017. 495 с.
3. Климаш Н. І. Корпоративні фінанси: курс лекцій для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» денної та заочної форм навчання. Київ : НУХТ, 2013. 145 с.
4. Козак Ю. Г., Логвинова Н. С. Міжнародні фінанси : навч. посібник. Київ : Центр учбової літ-ри, 2007. 640 с.
5. Юрій Е.О., Ковальчук Н.О.. Корпоративні фінанси: навч. посібник. Чернівці: Рута, 2017. 374 с.

6. Корпоративні фінанси: проблеми та перспективи інноваційного розвитку : зб. матеріалів I Всеукр. наук.-практ. конференції. Київ : КНЕУ, 2016. 367 с.
7. Птащенко Л. О. Управління корпоративними фінансами : навч. посібник. Київ : Центр учбової літ-ри, 2008. 296 с.
8. Сергійчук С. І. Корпоративне управління : навч. посібник. Миколаїв : НУК, 2016. 228 с.
9. Сидоренко-Мельник Г. М., Богиня І. В. Механізм управління майновим потенціалом підприємств. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2016. № 4 (76). С.79-86.
10. Сидоренко-Мельник Г. М., Галенко Я. І. Управління фінансовою рівновагою підприємства на засадах формування механізму її забезпечення. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2017. № 4 (82). С. 134-138.
11. Сидоренко-Мельник Г. М., Карцева В. В. Маркери стійкого фінансового розвитку підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 1 (90). С. 46-54.
12. Сидоренко-Мельник Г. М., Зінченко А. В. [Перебудова моделі управління діловою активністю підприємства в умовах кризи](#). *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія "Економічні науки"*. 2020. № 3(99). С. 13–20.
13. Стратегічний розвиток підприємств регіону: фінансовий аспект : монографія / за заг. ред. В. В. Карцевої. Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. 171 с.
14. Управління фінансами акціонерних товариств : навчальний посібник. Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» ; [С. В. Леонов, Н. Г. Пігуль, І. М. Боярко та ін.]. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ». 2013. 305 с.
15. Онищенко В. О., Бережна А. Ю., Птащенко Л. О., Чичкало-Кондрацька І. Б.. Фінанси (державні, корпоративні, міжнародні) : підручник. Київ : Центр учб. л-ри, 2016. 600 с.
16. Фінанси зарубіжних корпорацій : навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — 2-ге вид., доп. і перероб. / В. М. Суторміна, В. М. Федосов, Н. С. Рязанова [та ін.]. Київ : КНЕУ, 2008. 218 с.
17. В. В. Клименко, Л. М. Акімова, Л. М. Докієнко. Фінансовий ринок : навч. посібник. Київ : Центр учбової літ-ри, 2015. 358 с.

Фінансова аналітика бізнесу

Значення і теоретичні засади фінансової аналітики бізнесу. Принципи аналітичної діяльності. Сфери застосування бізнес-аналітики та фінансової аналітики бізнесу. Роль та призначення фінансової аналітики бізнесу в умовах цифрової економіки. Методологічні принципи і логіка аналітичної роботи фінансової сфери підприємства. Предмет, об'єкт та суб'єкти фінансової аналітики бізнесу. Користувачі та партнерські групи. Концептуальні підходи до проведення фінансового аналізу бізнесу. Види фінансового аналізу бізнесу. Стратегічний та тактичний фінансовий аналіз.

Теоретичні основи впровадження методики фінансового аналізу. Класифікація методів аналізу фінансів. Характеристика базових прийомів та моделей фінансової аналітики бізнесу. Класифікація економічних показників. Новітні методики та методи фінансової бізнес-аналітики. «Якісна» діагностика у фінансовій бізнес-аналітиці. Застосування програмних продуктів з фінансової аналітики бізнесу.

Сутність та структура інформаційного забезпечення фінансового аналізу. Фінансова звітність як інформаційна база фінансового аналізу підприємства. Зміст, структура, призначення основних форм фінансової звітності. Зміст та методологія здійснення експрес-аналізу фінансового стану підприємства.

Значення і методи аналізу майна підприємства. Аналіз стану, структури, динаміки та структурної динаміки майна підприємства. Аналіз джерел формування майна підприємства. Завдання, основні напрями та інформаційне забезпечення аналізу необоротних активів. Аналіз наявності та стану основних засобів і нематеріальних активів, ефективності використання нематеріальних активів та основних засобів.

Зміст, завдання та основні напрями аналізу оборотних активів. Аналіз забезпеченості підприємства оборотними активами. Аналіз джерел формування, структури та розміщення оборотного капіталу. Аналіз забезпеченості оборотних активів джерелами їх формування. Аналіз оборотності поточних активів та ефективності їх використання.

Значення й методи аналізу капіталу підприємств. Аналіз структури та динаміки капіталу підприємств. Аналіз ефективності використання капіталу підприємств. Оцінка вартості основних складових елементів капіталу. Ефект фінансового важеля та його використання для оптимізації структури капіталу.

Економічна сутність, цілі та значення фінансового аналізу грошових потоків. Техніка та порядок попереднього аналізу грошових коштів. Класифікація вхідних та вихідних грошових потоків у операційній, фінансовій та інвестиційній діяльності підприємства. Прямий та непрямий методи оцінки руху грошових коштів. Використання системи абсолютних та відносних показників оцінки грошових потоків.

Сутність фінансової стійкості підприємства. Основні фактори, що впливають на стійкість фінансового стану підприємства. Аналіз абсолютних показників фінансової стійкості. Типи фінансової стійкості. Оцінка запасу фінансової стійкості підприємства. Відносні показники фінансової стійкості.

Сутність ліквідності і платоспроможності та їх значення при оцінці фінансового стану підприємства. Зміст та послідовність аналізу ліквідності підприємства; основні стадії її оцінки. Аналіз ліквідності балансу. Система абсолютних та відносних показників ліквідності. Зміст та основні напрями здійснення аналізу платоспроможності підприємства. Система критеріїв оцінювання платоспроможності підприємства.

Сутність і завдання оцінки ділової активності. Схема комплексного аналізу ділової активності підприємства. Порядок розрахунку показників ділової активності, їх сутність, економічний зміст, методи побудови і розрахунку. Основні фактори розвитку підприємства, кількісна оцінка їх впливу. Коефіцієнт стійкості економічного зростання підприємства. Оцінка економічної динаміки суб'єкта господарювання, ефективності використання економічного потенціалу.

Вертикальний та горизонтальний аналіз формування фінансових результатів підприємства. Значення та завдання аналізу. Аналіз рівня, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства. Зміст, завдання та інформаційна база аналізу розподілу та використання прибутку. Аналіз формування чистого прибутку. Факторний аналіз показників рентабельності. Аналіз збільшення суми прибутку та рентабельності.

Сутність кредитоспроможності та необхідність її оцінювання. Законодавче-правове забезпечення. Методика інтегральної оцінки кредитоспроможності позичальника – юридичної особи. Зарубіжний досвід використання комплексних моделей.

Значення та необхідність комплексної оцінки фінансового стану підприємства. Методи узагальнюючої оцінки фінансового стану підприємства. Методика комплексної оцінки ефективності господарської діяльності. Узагальнюючі критерії оцінки кредитоспроможності підприємств. Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості підприємств. Методи рейтингової оцінки фінансового стану підприємства.

Інформаційні джерела

1. Єпіфанова І. Ю., Джеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність : практикум . Вінниця : Вид-во ВНТУ, 2017. 143 с.

2. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: навч. посібник Київ : Центр навчальної літ-ри, 2007. 488 с.

3. Сидоренко-Мельник Г. М., Семенова О. М. Фінансовий аналіз : навчально-методичний посібник за кредитно-модульною системою організації навчального процесу . Полтава, РВЦ ПУСКУ, 2017. 204 с.

4. Фінансовий аналіз : навч. посібник / [І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко]. Харків : Вид-во ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. 156 с.

5. Фінансовий аналіз : навч. посібник / [М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон]. Тернопіль : Вид-во ТНЕУ, 2016. 304 с.

6. Фінансовий аналіз : навч. посібник : [Електронне видання] / М. М. Берест. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 164 с.

7. [Фінансовий аналіз](#) : навч. посібник / [І. О. Школьник, І. М. Боярко, О. В. Дейнека та ін.]. Київ : Центр учбової літ-ри, 2016. 368 с.

Додаткові:

1. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика : навч. посібник. Київ : Центр учбової літ-ри, 2011. 328 с.

2. Дєєва Н. М., Дедіков О. І. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літ-ри, 2007. 328 с.

3. Загурський О. М. [Фінансовий аналіз](#) : кредитно-модульний курс : навч. посібник . Київ : Центр учбової літ-ри, 2013. 472 с.

4. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий аналіз : підручник. Київ : Центр навчальної літ-ри, 2008. 392 с.

5. Петрова В. Ф. Конспект лекцій з дисципліни «Фінансовий аналіз» (для студентів заочної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст та

слухачів другої вищої освіти спеціальності 7.03050901 – Облік і аудит). Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 138 с.

6. Салига С. Я. Фінансовий аналіз : навч. посібник / С. Я. Салига, Н. В. Дацій, С. О. Корецька [та ін.]. Київ : Центр навчальної літ-ри, 2006. 210 с.

7. Сидоренко-Мельник Г. М., Карцева В. В. Маркери стійкого фінансового розвитку підприємства. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2019. № 1 (90). С. 46-53.

8. Сидоренко-Мельник Г. М. Критичний огляд відповідності методичного підходу Національного банку України міжнародним стандартам оцінювання кредитних ризиків. *Економіка. Фінанси. Право : Науковий журнал*. Київ : АМУ, 2016. № 8. С. 8-12.

9. Сидоренко-Мельник Г. М., Костюченко Т. Ю. Сучасні технології бізнес-аналітики ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 15–16 квітня 2021 року). – Полтава : ПУЕТ, 2021. С. 269-271.

10. Старостенко Г. Г., Мірко Н. В. Фінансовий аналіз : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літ-ри, 2006. 224 с.

11. Тютюнник Ю.М. [Фінансовий аналіз](#) : навч. посібник. Київ : Знання, 2012. 815 с.

12. Фінансовий аналіз : навч. посібник / [М. Д. Білик, О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька]. Київ : Вид-во КНЭУ, 2007. 592 с.

13. Фінансовий аналіз : підручник / [К.В. Багацька , Т.А. Говорушко, О.О. Шеремет]. Київ, 2014. 320 с.

14. [Фінансовий аналіз](#) : навч. посібник / [[А. І. Склабінська](#), [С. А. Дrajниця](#), [Л. Д. Федорук](#)]. Львів : Новий Світ-2000, 2013. 341 с.

15. [Фінансовий аналіз](#) : навч. посібник / [авт. Косова Т. Д. та ін. за заг. ред. Т. Д. Косової, І. В. Сіменко] . Київ : Центр учбової л-ри, 2013. 440 с.

16. [Фінансовий аналіз](#) : навч. посібник / [[М. В. Щурик](#), [П. Ю. Буряк](#), [М. П. Гарасим](#), [П. М. Гарасим](#)]. Київ : Хай-Тек Прес, 2010. 376 с.

17. [Фінансовий аналіз](#): навч.-метод. посіб. / [Л. С. Селіверстова, О. В. Скрипник; ред.: С. М. Безрутченко; МВС України, Нац. акад. внутр. справ.]. Київ : Центр навчальної л-ри, 2012. 274 с.

Фінансовий ринок і фінансові інститути

Фінансовий ринок та його роль в економіці. Поняття національного та міжнародних фінансових ринків. Напрями та форми державного регулювання фінансового ринку. Концепція розвитку фінансового ринку України.

Суб'єкти фінансового ринку: домогосподарства (населення); суб'єкти господарювання (нефінансові корпорації); держава та фінансові посередники. Склад інфраструктури фінансового ринку: фінансові посередники, організатори торгівлі та професійні учасники. Економічні вигоди фінансового посередництва.

Інструменти фінансового ринку. Сегменти фінансового ринку, їх характеристика. Взаємозв'язок складових фінансового ринку.

Поняття реальної та номінальної процентних ставок. Поняття інфляційної премії як компенсації втрати частини грошових коштів через знецінення грошової одиниці. Розрахунок інфляційної премії за формулою І. Фішера. Оцінка дохідності фінансового активу на розвинених фінансових ринках з урахуванням дохідності безризикового активу та премією за ризику. Ставки рефінансування та облікова ставка НБУ як орієнтир ціни на гроші в Україні. Теорії часової структури процентних ставок.

Ризик і доходність цінних паперів. Розвиток теорій ризику. Методи управління фінансовими ризиками Причини появи та розвитку теорій ризику. Систематичний і несистематичний ризику.

Теорія ефективності фінансового ринку. Роль інформаційної ефективності у забезпечення ефективності фінансового ринку.

Інноваційний розвиток фінансових відносин у напрямі інтернаціоналізації фінансових ринків, формування міжнародного банківництва, удосконалення міжнародних розрахунків.

Інструменти фундаментального і технічного аналізу, їх значення для вивчення ринку і прийняття стратегічних рішень.

Інформаційні джерела

Основні джерела:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР зі змінами та доповненнями: станом на 01.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

2. Бюджетний Кодекс України: Закон України від 08.07.2010 р. №2456-VI зі змінами та доповненнями: станом на 29.08.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>. (дата звернення: 14.12.2023)..

3. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV зі змінами та доповненнями: станом на 13.12.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>. (дата звернення: 14.12.2023)..

4. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами та доповненнями: станом на 28.07.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

5. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. № 1560-XII зі змінами та доповненнями: станом на 30.08.20.23р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

6. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV зі змінами та доповненнями: станом на 13.07.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

7. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III зі змінами та

доповненнями: станом на 13.12.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

8. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV зі змінами та доповненнями: станом на 29.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

9. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР зі змінами та доповненнями: станом на 11.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

10. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки : Закон України від 23.02.2006р. № 3480-IV зі змінами та доповненнями: станом на 13.07.2023р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>. (дата звернення: 14.12.2023).

11. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-ХІУ зі змінами та доповненнями: станом на 10.06.2023 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/679-14>. (дата звернення: 14.12.2023).

12. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII зі змінами та доповненнями: станом на 24.02.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.09.2019р. №79-IX зі змінами та доповненнями: станом на 28.04.2020р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/79-20#Text>. (дата звернення: 14.12.2023).

14. Про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України: Положення, затв. постановою Правління НБУ від 02.01.2019 № 1 зі змінами та доповненнями: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0001500-19>. (дата звернення: 14.12.2023).

15. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23 лютого 2012 року № 4452-VI зі змінами та доповненнями: станом на 18.06.2023 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4452-17> (дата звернення: 14.12.2023).

16. Ковернінська Ю. В., Онишко С. В., Пасєтко Т. В. Фінансове посередництво : навч. посіб. ; Ун-т держ. фіск. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2020. 238 с.

17. Ринок фінансових послуг: навч.посіб. / Арутюнян С.С., Іоргачова М.І. та ін.; за заг. ред. С.С. Арутюнян, М.І. Іоргачова. Харків: «Діса плюс», 2020. 312 с.

18. Ткаченко О. Г. Фінансова система ЄС : навч. Посібник. Київ: МДУ, 2024. 130 с. URL: <http://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/6039>

19. Фінансовий ринок: підруч. : в 2-х т. / Ю. М. Коваленко, Ю. В. Ковернінська, С. В. Онишко, М. О. Кужелев ; кер. авт. кол. і наук. ред. Ю. М. Коваленко. Ірпінь: УДФСУ, 2018. Т. 1. 442 с.

20. Фінансовий ринок: Навчальний посібник / Н. В. Трусова, С. А. Нестеренко, І. Є. Якушева та ін. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2021. 236 с.

21. Яріш О.В. Фінансовий ринок і фінансові інститути: дист. курс з навчальної дисципліни (I семестр) для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Полтава: ПУЕТ, 2023.

22. Яріш О.В. Фінансовий ринок і фінансові інститути: дист. курс з навчальної дисципліни (II семестр) для студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Полтава: ПУЕТ, 2023.

Додаткові джерела:

23. Алєндар Ю.І., Яріш О.В. Стан та перспективи розвитку фондового ринку України в умовах пандемії. *Збірник матеріалів I Всеукраїнської науково-практичної конференції «Формування новітньої парадигми управління публічними та приватними фінансами в Україні»*. (м. Херсон, 10 грудня 2020 р.) 2020. С. 26-28. URL:http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/123456789/6481/1/6653_IR.pdf

24. Нечитайло В.М. Фондовий ринок України в умовах глобальної економічної нестабільності. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті: збірник матеріалів XLV Міжнародної наукової студентської конференції* (Полтава, 13-14 квіт. 2022 року): Полтава: ПУЕТ, 2022. С. 108-110. URL:<http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11985>>>

25. Прасолова С.П. Порівняльна оцінка конкурентної позиції вітчизняних та іноземних банків на ринку України: актуальні аспекти. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2021. № 1 (102). С. 51-60.

26. Прасолова С.П., Яріш О.В. Теоретико-прикладний аспект забезпечення фінансової стабільності банківської системи України на основі ефективного функціонування трансмісійного механізму. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*, 2023. Випуск 3 (109). С. 24 – 33.

27. Телятник І. І., Яріш О. В. Інвестиційні можливості та загальна поведінка світових фінансових ринків в умовах надмірної невизначеності. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті : тези доповідей XLVI Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік* (м. Полтава, 25 квітня 2023 р.). – Полтава : ПУЕТ, 2023. С. 137-140. URL:<http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/12954>

28. Щербань Д.А., Онищенко В.М. Розвиток фінансового ринку України в умовах євроінтеграції. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті: збірник матеріалів XLV Міжнародної наукової студентської конференції* (Полтава, 13-14 квіт. 2022 року): Полтава: ПУЕТ, 2022. С. 110 – 113. URL:<http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11986>

29. Яріш О.В., Гавриленко К.Ю. Детермінанти розвитку фінансового сектору України. *Теорія та практика управління розвитком економіки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (10 жовтня 2019 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. С. Остапчук. К.: ТОВ «ВІПО», 2019. С. 282-284. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/4130/1/2952_IR.pdf

30. Яріш О.В., Сердюк Н.В. Цифровізація кредитної діяльності банку як інноваційний напрям його розвитку. *Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління : матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції* (м. Полтава, 21 - 22 листопада 2019 року). Полтава. 2019. URL: <http://economtodaypuet.ukrbb.net/viewtopic.php?f=6&t=29&p=33&hilit=%D0%AF%D1%80%D1%96%D1%88#p33>

31. Яріш О. Цифровізація банківського сектору: загрози та перспективи. *Цифрова трансформація фінансового сектора економіки : зб. тез доповідей за матеріалами V Міжнародної наук.-практ. Інтернет-конф., 09-10 квітня 2020 р.* Одеса: ONEU, 2020. С. 252-253. URL: http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11451/1/Odessa_V%20International%20scientific%20and%20practical%20Internet%20conference_ONEU_09-10.04.2020.pdf

32. Яріш О. В., Авраменко А.П. Основні тенденції розвитку світового фондового ринку в умовах пандемії. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 09-10 квітня 2020 року). Полтава : ПУЕТ, 2020. С.98-100.

33. Яріш О. В., Палієнко О. О. Цифровізація фінансового сектору України. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 15-16 квітня 2021 року). Полтава : ПУЕТ, 2021. С. 221-225. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/bitstream/123456789/10605/1/%d0%af%d1%80%d1%96%d1%88.pdf>

34. Яріш О.В. Вплив російського вторгнення в Україну на умови та стійкість світових фінансових ринків. *Сучасні напрями розвитку економіки, підприємництва, технологій та їх правового забезпечення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / [відповід. за вип. : проф. Семак Б. Б.]. - Львів : вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2022. С. 192-197. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/11969>*

35. Яріш О.В., Світловський В.М. Ринок «FINTECH»: світові тенденції та вітчизняний досвід. *Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління : матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 17-18 листопада 2021 року) / за заг. ред. М. Є. Рогози, О. К. Кузьменко. – Полтава : ПУЕТ, 2021. С. 216-218. URL: http://elib.puet.edu.ua/action.php?kt_path_info=ktcore.SecViewPlugin.actions.document&fDocumentId=823045

36. Яріш О.В., Туманова А.В. Сучасні тренди розвитку ринку деривативів в Україні і світі. *Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління : матеріали XI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 17-18 листопада 2021 року) / за заг. ред. М. Є. Рогози, О. К. Кузьменко. - Полтава : ПУЕТ, 2021. С. 173-175 URL: http://elib.puet.edu.ua/action.php?kt_path_info=ktcore.SecViewPlugin.actions.document&fDocumentId=823045

37. Yarish O. Introduction of the central bank`s digital currency: global trends and prospects in ukraine. Вдосконалення фінансово-кредитного механізму забезпечення інноваційного розвитку аграрного сектору економіки, сільських територій України та країн V-4. Improvement of the financial and credit mechanism for ensuring

innovative development of the agricultural sector of economy, rural territories of Ukraine and countries V-4: збірник тез міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Дубляни, 2 червня 2022 р.). Частина I. Дубляни: ЛНУП, 2022. С.167-168

URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/11117/1/%D0%A1%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BC%D0%B0%2C%20%D0%94%D1%83%D0%B1%D0%B8%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf>

38. Olena Yarish, Svitlana Prasolova. (2023). Comparative assessment of the basic factors of financial and economic restoration of global competitiveness of Ukraine in the post-war period. *Economy and Market Communication Review* - ?asopis za ekonomiju i tr?i?ne komunikacije. International scientific journal of the College of modern management of Pan-European University «Apeiron» in Banja Luka, Godina/Vol. XIII. №1. P. 164-180 URL: <https://emc-review.com/sites/default/files/EMC-XIII-broj-1.pdf>.

Інформаційні ресурси Інтернету:

39. Законодавство України; Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

40. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

41. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду. URL: <http://www.imf.org>

42. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

43. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>

44. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку – URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>

45. The World Bank: <https://www.worldbank.org/>

46. The International Monetary Fund: <https://www.imf.org/>

47. The European Central Bank: <https://www.ecb.europa.eu/>

Цифрові фінанси

Поняття цифровізації та цифрової економіки. Нормативно-правове регулювання в сфері цифрових фінансів. Основні принципи цифровізації економіки. Суб'єкти цифрової економіки та їх взаємодія. Цифрові фінанси, їх місце і роль в цифровій економіці. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України. Нова стратегія діджиталізації фінансової сфери Європи.

Поняття, класифікація і специфіка технологій електронного банкінгу. Переваги онлайн банкінгу. Програмне забезпечення та послуги онлайн банкінгу. Інтернет-банк. Мобільний банк. Віртуальні банки. Розвиток еквайрингу. Мобільний і онлайн-еквайринг. Порівняння систем онлайн банкінгу в Україні та за кордоном. Платіжні компанії і платіжні сервіси виробників мобільних пристроїв, розробників мобільних операційних систем і онлайн-платформ.

Суть, значення і правова основа діяльності платіжної системи. Еволюція платіжних систем. Національна платіжна система. Елементи платіжної системи України. Трансформація системно важливої платіжної системи – системи

електронних платежів (СЕП). Класифікація платіжних систем. Зарубіжні платіжні системи: Безпека платіжних систем. Система захисту інформації. Відповідальність суб'єктів переказу за забезпечення захисту інформації та основні типи загроз. Криптографічний захист інформації і системи розподілу ключів. Заходи захисту інформаційної безпеки.

Нові фінансові технології на сучасному фінансовому ринку та основні напрямки розвитку індустрії фінансових технологій. Розвиток фінансових технологій (RegTech, SupTech, інші фінансові технології). Створення платформи для хмарних сервісів. Ризики та перспективи використання фінансових технологій в банківському секторі. Акселератори та інкубатори. Хакатони та FinTech хаби. ICO. Криптовалюта. Токени. Смарт-контракти. FinTech єдинороги. InsurTech єдинороги. LendTech єдинороги. RegTech. GovTech. Безпека фінансових технологій.

Нормативно-правове забезпечення електронних торгів в Україні. Переваги та недоліки ведення електронної торгівлі, перспективи розвитку та сприятливі фактори впливу. Форми організації електронної торгівлі: електронні магазини, торговельні інтернет-майдайчики, інтернет-аукціони. Функції електронних торговельних майданчиків. Основні завдання та інструменти Інтернет-маркетингу. Електронний консалтинг, SMM-маркетинг. Сутність, основні завдання, інструменти Інтернетмаркетингу

Етапи циклу, рівні розвитку, моделі фінансування, форми організації електронних публічних закупівель. Планування закупівель та інші передумови здійснення закупівель. Принципи здійснення публічних закупівель та недискримінація учасників. Організація закупівельної діяльності замовника. Електронна система закупівель. Кваліфікаційні критерії процедури закупівлі. Умови застосування відкритих торгів. Основні показники електронних державних закупівель в Україні.

Сучасні краудфандингові платформи Механізм та учасники краудфандингу. Мотивація «фінансування натовпу», переваги краудфандингу. Зарубіжні краудфандингові платформи. Краудфандингові платформи в Україні. Сучасні краудфандингові плаформи: Краудфандинг на основі кредитування. Краудфандинг на основі власного капіталу.

Становлення та розвитку мікроінвестиційних платформ. Класифікація мікроінвестиційних платформ. Інструментарій розбудови мікроінвестиційних платформ в Україні. Стартапи як основа діяльності мікроінвестиційних платформ. Цифрові брокери, програми управління персональними фінансами і робоедвайзери.PSD2. API (Application Programming Interface). Регулятивні стимули розвитку FinTech. FinTech мости. Регулятивні пісочниці. FinTech маркетплейси. Необанки. Анбенкед та фінансова інклюзія.

Інформаційні джерела

1. Апалькова В. В. Концепція розвитку цифрової економіки в Євросоюзі та перспективи України. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Менеджмент інновацій. 2015. № 4. С.9-18.

2. Гудзь О.Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами «Економіка. Менеджмент. Бізнес», 2018. № 2 (24). С. 4-12.
3. Демчишак Н.Б., Глутковський М.О. Розвиток цифрової економіки в Україні: концептуальні основи, пріоритети та роль інновацій. Інноваційна економіка, 2020. №5-6 [84]. С. 43-48.
4. Дія. Бізнес. Онлайн платформа. URL: <https://business.diia.gov.ua>
5. Дія.Освіта. Національна едьютейнмент освітня платформа актуальних знань та навичок. URL: <https://osvita.diia.gov.ua>
6. Економічна стратегія України 2030. Український інститут майбутнього URL:<https://strategy.uifuture.org>
7. Касяненко І.А., Грінько І.М. Реалізація стратегії розвитку цифровізації економіки України в умовах індустрії 4.0: міжнародний досвід країн ЄС *Економічний вісник НТУУ«Київський політехнічний інститут»*, 2022. №21. С. 24-33.
8. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
9. Краус Н. М., Голобородько О. П., Краус К. М. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. *Електронне фахове видання «Ефективна економіка»*. 2018. №1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf.
10. Ляшенко В.І., Вишневський О.С. Цифрова модернізація економіки України як можливість проривного розвитку: монографія. Київ: НАН України, Ін-т економіки пром-ті, 2018. 252 с.
11. Ляшкова Н. О., Соколова А. М. Тенденції та перспективи розвитку кіберстрахування в умовах цифровізації. *Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті: тези доповідей XLVI Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2022 рік* (м. Полтава, 25 квітня 2023 р.). Полтава : ПУЕТ, 2023. 736 с. С.124-127.
12. Макаренко В. І., Соколова А. М. Проблеми та перспективи розвитку ринку страхування життя в Україні в умовах цифрової економіки. *Наука і молодь у XXI сторіччі : збірник тез доповідей Всеукраїнської молодіжної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 30 листопада 2022 року). Полтава : ПУЕТ, 2022. 167 с. С.125-128
13. Маслов А.О. Інформаційна економіка : становлення, структура та теоретичне осмислення: монографія. Київ: АграрМедіа Гр., 2012. 432 с.
14. Матвієнко-Біляєва Г.Л. Тенденції розвитку цифрової економіки як господарської системи. *Економічний простір*, 2022. № 181. с. 115-119.
15. Медведовський Д.Г. Цифрові фінанси: тенденції розвитку краудфандингових платформ. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 24. С. 125-128.
16. Міністерство цифрової трансформації України. Офіційний інтернет-сайт. URL: <https://thedigital.gov.ua>
17. Муренко К. С., Соколова А. М. Кіберстрахування: перспективна можливість розвитку страхового ринку України. *Наука і молодь у XXI сторіччі :*

збірник тез доповідей Всеукраїнської молодіжної науково-практичної інтернет-конференції (м. Полтава, 30 листопада 2022 року). Полтава : ПУЕТ, 2022. 167 с. С.128-131

18. Національне агентство кваліфікацій. Індекс цифрової економіки та суспільства: прогрес ЄС. URL: <https://nqa.gov.ua/news/indeks-cifrovoi-ekonomiki-ta-suspilstva-progres-es/>

19. Огляд цифрової трансформації економіки України в жовтні 2022 року. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-11/cifra-monitoring-10-2022-gotove.pdf>

20. Про внесення змін до деяких законів України щодо невідкладних заходів посилення спроможностей із кіберзахисту державних інформаційних ресурсів та об'єктів критичної інформаційної інфраструктури : Проект закону від 29.09.2022 № 8087. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/40553>

21. Про затвердження переліку показників Індексу цифрової економіки та суспільства (DESI): Розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.09.2023 № 774-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/774-2023-p#Text>

22. Радіонова І., Акулов О. Ідентифікація категорії «цифрова економіка» в теоретичній та прикладній економіці. Вчені записки Університету «КРОК», 2023. №2 (70), с. 9-20.

23. Соколова А.М., Гапон Т.О. Перспективи розвитку ринку страхових послуг в умовах цифровізації. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах : збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції* (м. Полтава, 15–16 квітня 2021 року). Полтава : ПУЕТ. 2021. С. 209-212.

24. Соколова А.М., Кучменко М.О. Цифровізація страхового ринку: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні. *Проривні інновації на страховому ринку України: Збірник матеріалів V Міжн. науково-практичної інтернет-конференції* (м. Київ, 27 жовтня 2021 року). Київ : КНЕУ. 2021. С. 81-86.

25. Соколова А. М. Страхова екосистема України як перспектива розвитку страхового ринку в умовах діджиталізації. *Проблеми та перспективи розвитку фінансової системи в сучасних умовах: збірник матеріалів IV Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції* (м. Полтава, 20-21 квітня 2023 р.). Полтава : ПУЕТ, 2023.

26. Спільнокошт. Краудфандингова онлайн платформа. URL: <https://biggggidea.com>

27. Фісуненко Н. О. Вплив діджиталізації на розвиток національної економіки: проблеми сучасних трансформацій. *Серія: економіка та управління*. URL: https://reicst.com.ua/pmt/issue/view/issue_7_2023

28. Цифрова адженда України – 2020 (Цифровий порядок денний – 2020). Концептуальні засади (версія 1.0). Першочергові сфери, ініціативи, проекти — цифровізації України до 2020 року. / НІТЕСН office. грудень 2016. 90 с. URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.

29. Ярш О.В. Цифровізація банківського сектору: загрози та перспективи. *Матеріали V Міжнародної наук.-практ. Інтернет-конф. «Цифрова*

трансформація фінансового сектора економіки», 09-10 квітня 2020 р. Одеса: ОНЕУ. 2020. С. 252- 253.

30. Bychkovska K. Digital technology perspective on social entrepreneurship. Науковий вісник Чернівецького університету. *Економіка*. 2017. Вип. 794. - С. 70-77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchu_ec_2017_794_12.

31. Digital Economy and Society Index (DESI) 2022 URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/digital-economy-and-society-index-desi-2022>

32. Matveuchuk, L.O. (2018), «Digital Economics:Theoretical Aspects. Scientific Bulletin of Zaporizhzhya National University», Naukovyj visnyk Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky, vol. 4 (40), pp. 116—127.

33. [Prozorro](https://prozorro.gov.ua). Офіційний інтернет-сайт. URL: <https://prozorro.gov.ua>

34. Sokolova A., Hasii O., Tymoshenko O., Pedchenko N. Current trends in the development of Ukraine's insurance market in digitadization conditions. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*. 2022. № 1 (105). С. 47-60.

Фандрайзинг

Сутність, принципи та основні поняття фандрайзингу Напрямки діяльності фандрайзингу. Суб'єкти фандрайзингу. Об'єкти фандрайзингу. Донори та способи взаємодії з ними. Класифікація донорів. Мотиви донорства. Вибір потенційних донорів. Основний цикл роботи з донорами. Участь волонтерів у фандрайзинговій діяльності.

Досвід фандрайзингових організацій у закордонних країнах. Використання ІТ-технологій. Використання PR-технологій. Перспективи розвитку фандрайзингу в Україні. Використання нових інструментів фандрайзингу.

Фандрайзингова діяльність та форми її підтримки. Нормативно-правові основи фандрайзингу. Фандрайзинг як основа розвитку некомерційних та громадських організацій. Види ресурсів, необхідних для розвитку фандрайзингової діяльності. Додаткові джерела фінансування фандрайзингової діяльності. Можливі форми підтримки. Благодійні організації. Філантропія. Меценатство. Спонсорство. Інструменти фандрайзингу.

Фонди та гранти Визначення фонду. Види фондів в Україні. Зарубіжні фонди. Вибір фонду. Сутність поняття «грант» відповідно до чинного законодавства України. Класифікація грантів. Грантодавчі установи. Пошук гранту. Інтернет-ресурси, інститути, наукові центри як інформаційні джерела на пошук грантів.

Модель планування фандрайзингу. Концепція проекту. Визначення проблем і потреб. Визначення цільової групи проекту. Визначення шляхів розв'язання проблем. Мета та завдання проекту. Визначення методів та етапів досягнення мети і завдань проекту. Інструменти оцінки проектів (SMART, NAOMIE).

Вибір стратегії фандрайзингу. Спонсорський пакет. Звернення. Типи заявок. Заявка-запит. Повна заявка та її структура. Бюджет та результат діяльності фандрайзингу. Основні методики роботи фандрайзера.

Інформаційні джерела

1. Бабій О.Я. Посібник з фандрайзингу для бізнес-об'єднань: посібник. Київ. 2017. 168 с.
2. Єгоричева С. Б., Соколова А. М. Фандрайзинг у забезпеченні діяльності університетів третього віку. *Науково-практичний журнал «Ринок праці та зайнятість населення»*. Київ : Інститут підготовки кадрів ДСЗУ. 2018. № 3 (56). С. 26–32. URL: <http://194.44.39.210/bitstream/123456789/6983/1/Yehorycheva%20C%20Sokolova.pdf>
3. Єгорова І.В. Практика реалізації педагогічних проектів і фандрайзинг у сфері вищої освіти. *Інноваційна педагогіка: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій*. 2021. № 37. 13 с.
4. Кобзарев О. Фандрайзинг. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування. Асоціація міст України. Київ, ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ»». 2015. 84 с.
5. Комаровський О. В. Фандрайзинг у питаннях, відповідях та цитатах: навч. посіб. Луганськ. 2007. 54 с.
6. Куц С. Фандрайзинг АВС : посібник для початківців. Київ : Центр філантропії. 2008. 92 с.
7. Леонова В. І. Волонтерський рух в Україні : метод. Рекомендації. ДЗ «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського». Одеса : Букаєв В. В. 2019. 56 с.
8. Слюсаренко А.В. Public relations у сфері вищої освіти України. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2018. Випуск 2-1 (45). С. 80-83. URL: http://businessnavigator.ks.ua/journals/2018/45_1_2018/18.pdf
9. Соколова А. М. Алгоритм здійснення фандрайзингової діяльності. *Науковий журнал «Економічний часопис – XXI»*. 2012. № 9–10. С. 35–38.
10. Соколова А.М., Міщенко С.Г. Інституційне забезпечення фандрайзингу в Україні та перспективи розвитку. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2013. № 1 (56). Серія «Економічні науки». С. 275–281.
11. Соколова А. М. Механізм управління фандрайзинговою діяльністю організацій громадянського суспільства: сутність та структура. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія «Економічні науки»*, 2016. № 2 (74). С. 108–115..
12. Соколова А. М. Фандрайзингова діяльність: сутність, особливості та перспективи розвитку. *Міжнародний науково-практичний журнал «Економіка та держава»*. 2013. № 1. С. 13–16.
13. Соколова А., Клименко В. Модель фандрайзингової діяльності в Україні. *Журнал європейської економіки*. 2015. Т. 14, № 1. С. 72-88. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/jee_2015_14_1_8.pdf
14. Управління проектами і фандрайзинг у сфері освіти: навчально-методичний посібник до курсу, авт.-упоряд. І.В.Єгорова. Івано-Франківськ. 2021. 140 с.
15. Чернявська О.В., Соколова А.М. Фандрайзинг: навч. посіб. 2-ге вид., з доопрац. та допав. Київ: Алерта, 2015. 272 с.
16. Sokolova, A., O.Yarish, O.Tymoshenko. (2023). Fundraising strategy for

organization of international scientific and educational events: development and implementation. Economics and management, 20 (1), 106-117. URL: http://em.swu.bg/images/SpisanieIkonomikaupload/SpisanieIkonomika2023/7_Sokolova%20A.%20FUNDRAISING%20STRATEGY_edited_compressed.pdf

17. The European Fundraising Association / EFA. URL: <https://efa-net.eu/>

Інформаційні ресурси Інтернету:

1. Законодавство України; Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <http://www.bank.gov.ua>

5. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку – URL: <https://www.nssmc.gov.ua/>

6. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <http://www.fg.org.ua/>

3. Порядок і критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти

Атестаційний екзамен здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування» за процедурою складається з двох частин: теоретичної (у формі онлайн тестування на платформі Moodle) і практичної (у письмовій формі).

Тестовий контроль знань здобувачів вищої освіти здійснюється методом простої випадкової вибірки, в процесі якої комп'ютерна програма із загальної тестової бази в 1200 завдань формує варіанти теоретичної частини екзаменаційного білета, що містить 60 тестових завдань для кожного студента.

Практична частина атестаційного екзамену за спеціальністю складається з 3-х виробничих ситуацій для кожного здобувача вищої освіти і передбачає їх розв'язок з метою перевірки його здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Підсумкова оцінка атестаційного екзамену формується на основі результатів оцінювання теоретичної і практичної складової екзаменаційного білету (табл.1).

Таблиця 1

Схема розподілу часу і балів за видами завдань атестаційного екзамену зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

Елемент оцінювання	Термін	Кількість балів
Теоретична частина	80 хв.	35-60
Практична частина	80 хв.	25-40

Підсумкова оцінка з атестаційного екзамену у балах переводиться у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу ЄКТС (А, В, С, D, E, FX, F). Відповідність шкал оцінювання та якісні критерії оцінювання наведено у таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання знань здобувачів вищої освіти за результатами атестаційного екзамену

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Якісні критерії оцінювання
90-100	А	Відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі знання навчального матеріалу. Використовує набуті знання і вміння для розв'язання складних спеціалізованих задач та практичних проблеми в сфері фінансів і кредиту. Здобувач вищої освіти добре знайомий з основною, а також додатковою літературою.
82-89	В	Дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом. Демонструє навички зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію. Вміє застосовувати набуті знання та вміння для вирішення практичних завдань, але допускає окремі неточності.
74-81	С	Добре	Здобувач вищої освіти в цілому добре володіє теоретичним матеріалом. Вміє застосовувати набуті знання та вміння для вирішення практичних завдань, але допускає окремі неточності.
64-73	D	Задовільно	Здобувач вищої освіти в цілому володіє теоретичним матеріалом. Вміє застосовувати набуті знання та вміння для вирішення практичних завдань, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок.
60-63	E	Задовільно достатньо	Здобувач вищої освіти володіє теоретичним матеріалом на рівні, який визначається як мінімально допустимий та допускає значну кількість неточностей і грубих помилок при вирішенні практичних завдань.
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну його частину. Він спроможний висвітлити лише окремі практичні навички для вирішення практичних завдань.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач вищої освіти не володіє теоретичним матеріалом та повністю не виконав практичну частину екзаменаційного білета.

4. Перелік нормативних документів на яких базується програма атестації

Програма атестаційного екзамену для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування, освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування» сформована на основі таких нормативних документів:

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Стандарт вищої освіти України за першим (бакалаврським) рівнем, галузь знань 07 – Управління та адміністрування, спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.05.2019 р. №729. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/072-finansi-bankivska-sprava-ta-strakhuvannya-bakalavr.pdf>

4. Освітньо-професійна програма «Фінанси, банківська справа та страхування» першого рівня вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування галузь знань 07 Управління та адміністрування.

5. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти у Полтавському університеті економіки і торгівлі URL: https://puet.edu.ua/wpcontent/uploads/2023/07/polozhennya_pro_atestaciyu_zvo.pdf

ДОДАТОК А

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ Кафедра фінансів та банківської справи

ступінь вищої освіти бакалавр
галузь знань 072 Управління і адміністрування
спеціальність Фінанси, банківська справа та страхування
освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1

I Теоретична частина

Методом простої випадкової вибірки комп'ютерна програма формує варіанти теоретичної частини екзаменаційного білета, що містить 60 тестових завдань для кожного студента.

II Практична частина

Завдання 1.

Розрахувати основні показники діяльності торгівельного підприємства «Карат» та зробити висновки стосовно його фінансового стану.

Для цього необхідно дати оцінку змінам основних абсолютних фінансово-економічних показників торгівельного підприємства за даними, наведеними в таблиці 1.

Також необхідно розрахувати відносні показники, аналіз яких дасть змогу оцінити фінансову стійкість, платоспроможність (ліквідність) та ділову активність підприємства, а саме: коефіцієнт автономії, коефіцієнт абсолютної ліквідності та коефіцієнт покриття, рентабельність виручки, рентабельність витрат, рентабельність власного капіталу та продуктивність праці.

Результат розрахунків занести в таблицю запропонованої форми.

Таблиця 1 – Динаміка показників фінансово-господарської діяльності торгівельного підприємства «Карат» за два роки

Показник	Минулий рік	Звітний рік	Зміна показника (+;-)
1	2	3	4
1. Вартість майна, тис. грн.	X	X	
2. Вартість запасів, тис. грн.	X	X	
3. Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції, тис. грн.	X	X	
4. Дебіторська заборгованість, тис. грн.	X	X	
5. Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	X	X	
6. Кредиторська заборгованість, тис. грн..	X	X	
7. Виручка від реалізації продукції, тис. грн.	X	X	
8. Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	X	X	
9. Чистий прибуток, тис. грн.	X	X	
10. Середньоспискова чисельність працівників, осіб	X	X	
11. Коефіцієнт автономії			
12. Коефіцієнт абсолютної ліквідності			
13. Коефіцієнт покриття			
14. Рентабельність виручки, %			
15. Рентабельність витрат, %			
16. Рентабельність власного капіталу, %			
17. Продуктивність праці, тис. грн. / особу			

Завдання 2.

Торгівельне підприємство «Карат» з метою поліпшення «соціального пакету» для своїх працівників вирішило укласти зі страховиком угоду добровільного медичного страхування за програмою «Стоматологія» для дітей працівників віком до 15 років.

Визначте страховий платіж за договором ДМС 160-ти дітей та величину страхової виплати міській дитячій лікарні №1 від страховика на підставі таких даних:

1. Страхова сума за програмою «Стоматологія» – 5000 грн.
2. Питома вага навантаження в тарифній ставці – 20%.
3. Страховий нетто-тариф – 9% від страхової суми.
4. Безумовна франшиза 8%.
5. Вартість профілактичного огляду дітей та лікування зубів протягом року – 93 000 грн., вартість витрачених медикаментів – 18 000 грн.

Завдання 3.

КУА «Парітет» прийняла рішення про створення Пайового відкритого інвестиційного фонду «Успіх». Підприємство як юридична особа, разом із ще 49 інвесторами, стали учасниками (співзасновниками) фонду, придбавши в КУА інвестиційні сертифікати. Номінальна вартість сертифіката – 1000 грн. Кожен зі ста інвесторів купив по п'ять сертифікатів. Протягом 2023 року КУА «Парітет» вкладала залучені кошти досить успішно, купуючи на ринку різні цінні папери, нерухомість і вкладаючи в банківські депозити. В результаті, ринкова вартість всіх видів фінансових інструментів, якими володів ПФ «Успіх» становила 850000 грн. Витрати, пов'язані з управлінням ПФ «Успіх», та інші витрати на обслуговування діяльності ПФ «Успіх» за рік становили 9% від вартості активів. В кінці року компанія оголосила про викуп у інвесторів випущених нею інвестиційних сертифікатів. Визначити чистий прибуток від здійснених інвестицій.